

Jawaabta Dawladda UK ee Warbixinta Weydiinta Wejiga 2 ee Grenfell Tower

Nuxurka ama Warbixinta

Soo koobida Fulinta Jawaabta Dawlada Buuxa ee Wajiga 2 ee barnamijka Grenfell Tower.	2
Hordhac iyo sooyaal	2
Jawaabta Dawladda UK ee Warbixinta Weydiinta Wejiga 2 ee Grenfell Tower.....	3
Cutubka 1: Jawaabta dawladda ee ku saabsan talooyinka warbixinta Weydiinta Grenfell Tower Wejiga 2	9
Hadalka Ra'iisul Wasaare ku-xigeenka ee Baarlamaanka oo ku saabsan jawaabta ay dowladdu ka bixisay warbixintii u dambaysay ee Grenfell Tower Inquiry	33

Soo koobida Fulinta Jawaabta Dawlada Buuxa ee Wajiga 2 ee barnamijka Grenfell Tower.

Hordhac iyo sooyaal

1. Masiibadii foosha xumayd ee Grenfell Tower waxay ahayd dabkii ugu xumaa ee ka dhaca Britain tan iyo dagaalkii labaad ee aduunka. Saacadihii hore ee 14kii bishii Juun 2017, dab ayaa ka kacay jikada Flat 16 Grenfell Tower, dhismo dheer oo la deggan yahay oo ku yaal Galbeedka London. Dabka, oo ay ahayd in lagu xakameeyo Flat 16, ayaa u baxsaday baqshadda dibadda ee dhismaha oo si degdeg ah ugu fiday bannaanka. Dhowr saacadood gudahood, waxay qarisyay ku dhawaad dhismaha oo dhan. 72 qof oo aan waxba galabsan ayaa ku dhintay masiibadaas, 18 ka mid ah waxa ay ahaayeen carruur.
2. Barnaamijka Grenfell Tower waxaa si rasmi ah loo dejiyay iyadoo la raacayo sharciga baritaanka 2005, iyadoo Sir Martin Moore-Bick loo magacaabay guddoomiye. Baaritaanka waxaa loo sameeyay in lagu baaro duruufaha ku xeeran masiibada, oo ay ku jiraan sababta iyo asalka dabkii Grenfell Tower keentay taariikhdu markay aheeyd 14 June 2017, siyaabaha ay u suurtagashay in uu ku faafo dhismaha oo dhan iyo sida uu dhismuhu ku yimid xaalad u saamaxday inay taasi dhacdo. Arrimaha la xidhiidha barnaamijkan, sida imaanshaha Kooxda Dabdamiska London, baaxadda iyo waxtarka xeerarka dhismaha iyo jawaabta dawladda ay bixisay, iyo arimo kale ayaa sidoo kale qayb ka ah Shuruudaha Tixraaca ee baaritaanka.
3. Warbixinta Wajiga 1aad ee Baritaanka ayaa la daabacay 30kii Oktoobar 2019. Waxaa la baaray sida uu dabku ku bilowday, sida uu baxsaday dabaqii uu ka soo jeeday iyo sida dabka iyo qiiqa uu ugu faafay dhismaha. Waxa kale oo ay baadhis ku samaysay wax ka qabashada gurmadii habeenkii uu dabku kacay. Warbixinta Baaritaanka ayaa soo jeedisay 46 talobixin, kuwaas oo 15 ka mid ah lagu jiheeyay dawladda iyo 31 ay ahaayeen Dabka iyo Samatabbixinta ama adeegyada kale ee degdegga ah. Dawladdu waxay soo dhawaysay warbixinta wejiga 1aad, waxayna daabacday jawaabteeda 21 Janaayo 2020, iyada oo aqbashay, mabda' ahaan, dhammaan talooyinka loo soo jeediyay dawladda dhexe. Home Office wuxuu kala shaqeeyay Wasaaradda Guriyeynta, Bulshooyinka iyo Dawladaha Hoose (MHCLG) si loo fuliyo talooyinka Wejigii 1aad ee Weydiinta ama baarista ee loo jeediyay dawladda, iyada oo la taageerayey Adeegyada Dabka iyo Samatabbixinta si loo gaarsiyo talooyinka loo jeediyo.
4. Sir Martin Moore-Bick iyo kooxdiisu waxay daabaceen warbixintooda Wajiga 2 Sebtembar 4, 2024. Tani waxay ahayd warbixintoodii ugu dambaysay, oo soo

gabagabaysay shaqadii Weydiinta ee baritaanka. Warbixintu waxay eegtay sababaha asaasiga ah ee masiibada, oo ay ku jiraan go'aamo la xidhiidha dhinacyada muhiimka ah ee naqshadaynta iyo dhismaha nidaamka, tijaabinta iyo hubinta alaabta dhismaha, ku filnaanta nidaamka iyo ka jawaabista dawladda dhexe iyo hoose. Waxa kale oo ay soo bandhigtay caddaymo la xidhiidha baadhitaanno. Baaritaanku wuxuu soo jeediyay 58 talo-bixin, kuwaas oo 37 ka mid ah ay ku jihaysan yihiin dawladda, 21 ka mid ah waxay ku wajahan yihiin hay'ado iyo hay'ado kale.

Jawaabta Dawladda UK ee Warbixinta Weydiinta Wejiga 2 ee Grenfell Tower

5. Dawladdu waxay aqbashaa dhammaan natiijooyinka Weydiinta iyo dhibaatooyinka ay tahay in la hagaajiyo, sida lagu muujiyey talooyinka. Waxaa ka go'an inay jawaab adag ka bixiso dhammaan talooyinka. Tani waa sababta 49 ka mid ah talooyinka ay si buuxda u aqbalayaan dawladda iyo hay'adaha kale ee mas'uulka ah. 9-ka soo hadhay, oo dhamaantood ku wajahan dawladda, dawladdu mabda'a ahaan way aqbashay, jawaabtayadana way caddahay sida aanu u dhaqan gelin doono. Tani ma aha mid meesha ka saaraysa ballan-qaadka aan kor ku soo xusnay, balse waa in dawladdu ay hubisaa in ay gaarto natiijada ugu wanagsan ee shacabka iyadoo talo-bixintu ay u baahan tahay tixgelin dheeraad ah, sida la-tashi dadweyne.
6. Dib-u-habeyn la taaban karo ayaa la sameeyay tan iyo 2017 si wax looga qabto guul-darrooyinka badbaadada ee ugu degdegga badan ee la aqoonsaday si looga jawaabo musiiyadii Grenfell Tower ee guud ahaan ammaanka dhismaha; badbaadada iyo habaynta dabka; hagaajinta; guriyeynta bulshada iyo adkeysiga iyo wax ka qabashada xaaladaha degdegga ah. Tan waxaa ka mid ah Qorshaha Dardargelinta Dib-u-habaynta ee dawladda, kaas oo lagu dhawaaqay bishii Diseembar 2024 oo qeexaya habka dawladdan ee wax looga qabanayo badbaadada dhismayaasha England, oo ay ku jirto in si dhakhso leh loo hagaajiyo dhismayaasha, ogaanshaha dhismayaasha hadhay ee khatarta ku jira iyo hubinta in dadka deegaanka lagu taageero habka dib u habeynta. Dadaalka wadajirka ah ee guud ahaan Aqallada, Baarlamaanku waxa uu sidoo kale ansixiyay Sharciga Badbaadada Dhismaha 2022. Sharcigani waxa uu sameeyay mulkiilayaasha guryah, dhanka dib u habayn guryaha waxaa la siiyay xuquuqo dheeraad ah, awoodo, iyo ilaalin si ay guryaha uga dhigaan kuwo nabdoon.
7. Dawladdani waxay hubin doontaa in isbeddelladan loo hirgeliyay si wax ku ool ah waxayna ka go'an tahay inay sii socoto xitaa si ay u abuurto isbeddel jiil ah oo ku saabsan badbaadada iyo tayada guriyeynta qof kasta. Tani waa sababta, oo ay

weheliso ka jawaabista mid kasta oo ka mid ah talooyinka 58 ee Weydiinta ama baritaanka, jawaabtani waxay dejinaysaa aragti fog oo ah sii wadida dib-u-dhiska kalsoonida dadka ee dhismahayada iyo nidaamyada badbaadada dabka iyo bixinta natiijooyin wanaagsan dadka deggan dalka oo dhan. Sida ku cad jawaabtan, dawladdu waxay samayn doontaa dib-u-habayn hammi leh oo xidhiidh ah si loo gaadho yoolkan.

8. Marka hore, deganayaashu waa inay udub dhexaad u noqdaan nidaamyada naqshadeeya, dhisaya oo dayactiraya dhismayaasha. Waa in had iyo jeer loola dhaqmo si sharaf leh, loo helo in la saxo marka ay wax qaldamaan oo si habboon loo maqlo aragtidda. Xakamaynta Hufnaanta, Saamaynta iyo Heerka Xisaabtanku cusub ee Guryaynta Bulshada waxa ay abuuri doontaa shuruudo hubin doona in dhammaan deganayaasha guryaha bulshada loola dhaqmo si caddaalad iyo ixtiraam leh oo ay cod kula yeeshaan mulkiilahooda. Dawladdu waxa ay kordhinaysaa afarta milyan ee guri ee barnaamijka tababarka dadka degan waxayna sii wadaysaa ololaha isgaadhsiinta ee Wax sax ah, kaas oo ka taageera dadka deegaanka si ay si fiican u fahmaan oo ay u isticmaalaan xuquuqdooda. Waxaan kordhineynaa Guddiga Deganeyaasha Guryeynta Bulshada, kaasoo awood u siinaya dadka deegaanka inay saameyn ku yeeshaan siyaasadaha dowladda si loo horumariyo guriyeynta bulshada. Waxaan sidoo kale ballan-qaadnay inaan sahamno dib-u-habayn dheeri ah si aan u gaarsiinno isbeddel nidaamsan sida dhammaan codadka dadka deegaanka loo maqlo oo si kalsooni leh loogu dhaqmo.
9. Maanta waxaanu daabacnay warqad cagaaran [[Construction Products Reform Green Paper](#)], kaas oo qeexaya soo jeedintayada dib-u-habaynta nidaamka-ballaaran ee qaybta wax soo saarka dhismaha, nidaamka sharciyeynta ee maamula iyo hay'adaha ay tahay in ay gutaan waajibaadkooda si loo xaqiijiyo alaabooyinka badbaadada leh ee si ammaan ah loo isticmaali karo. Soo jeedimahani waxay ka hadlayaan guuldarrooyinka nidaamka ee ka qaybqaatay musiibadii Grenfell Tower waxayna dejiyeen dariiqa xaqiijinta hamigayaga si aan u hubinno in alaabada dhismuhu ay yihiin kuwo badbaado leh oo si badbaado leh loo isticmaalo hadda iyo tobannaanka sano ee soo socda. Soo jeedintayada waxaa ka mid ah isbeddelada ee Hay'adaha Qiimaynta waafaqsanaanta; warbixinta khasabka ah; dib-u-habayn lagu sameeyo si loo abuurto isla xisaabtan cad oo loogu talagalay soosaarayaasha iyo qaybiyeyaasha; samaynta Maktabadda Dhismaha; balaarinta awoodaha ilaalinta ee hagayaasha qaranka iyo hagaajinta qaab dhismeedka sharciyeynta badeecadaha. Daabacaadda warqadda cagaaran waxay calaamad u tahay bilowga wada-tashiga rasmiga ah iyo muddada ka-qaybgalka firfircoon si loo hubiyo inaan helno faahfaahinta dib-u-habaynta la soo jeediyay. Daabacaadda maanta waa tallaabo muhiim ah oo hore

loo qaaday oo lagu kicinayo isbeddelka jiilka ee alaabta dhismaha ee aan degdeg ugu baahanahay.

10. Waxaan go'aansanay inaan dib u habeyn ku sameyno nidaamkayaga sharciyeed si aan shaki ugu jirin heerarka la filayo, cidda mas'uulka ka ah gaarsiinta iyaga iyo sida si sax ah loo qiimeyn karo. Anagoo la shaqaynayna Xeer-ilaaliyaha Badbaadada Dhismaha, waxaanu samaynay dib-u-eegis bilow ah oo ku saabsan qeexida dhisme khatartiisa sare leh, waxaana aanu dejin doonaa qorshayaasha dib-u-eegistiisa socda xagaaga 2025. Bishii Disembar 2024, waxaan ku dhawaaqnay dib u eegis aasaasi ah oo ku saabsan Dukumeentiyada La Ansixiyay, si ay xuddun ugu noqoto sida loo soo saaro, loo cusboonaysiiyo loona gudbiyo. Xakamaynta Badbaadada Dhismuhu wuxuu sidoo kale gelin doonaa Dukumeenti la ansixiyay dib u eegis joogto ah, in kasta oo la hirgaliyay ilaa 2017. Xakamaynta Badbaadada Dhismuhu waxa uu bilaabi doonaa la tashi ku saabsan isbedelo kale marka la gaadho dayrta 2025. Intaa waxaa dheer, waxaan ka shaqeyneynaa si aan u hubinno in la sameeyo tillaabooyin ku habboon si loo galo loona ilaaliyo tuubooyinka go'doominta si joogto ah oo loo hubiyo in loo isticmaali karo xaalad degdeg ah. Bilaha soo socda, waxaan sharci dejin doonaa in looga baahan yahay mulkiilayaasha bulshada inay sameeyaan hubin badbaado koronto oo adag oo joogto ah, iyo inaan soo bandhigno xeerarka loo baahan yahay si loo hirgeliyo Sharciga Awaab ee waaxda kiraynta bulshada iyada oo loo marayo hab weji ah laga bilaabo Oktoobar 2025. Waxaan kala tashan doonaa soo bandhigida Heerarka Guryaha Wanaagsan ee cusub iyo heerarka waxtarka tamarta ugu yar (MEES).
11. Waxaan qaadaynaa tallaabo go'aan leh si aan u abuurno xoog shaqaale horumaraya, xirfad leh iyo xirfad leh. Waxaan u hagi doonaa Maamulaha Guriyeynta Bulshada si uu u dejiyo heerarka kartida iyo anshaxa shaqaalaha. Waxaan dhisi doonaa guddi madax-bannaan oo ka fiirsada sida wax looga qabto isku dhacyada iyo danaha ganacsi ee ka imaanaya xakamaynta dhismaha iyo haddii loo baahan yahay in la beddelo qaabka gaarsiinta ee dhismaha go'aamada xakamaynta. Intaa waxa dheer, waxaanu hawlgelinaynaa guddi khabaro ah iyo aqoonyahanno ah si ay u tixgeliyaan sida ugu wanaagsan ee aan u gaarno dib-u-habaynta loo baahan yahay si loo hubiyo in injineerada dab-demiska ay doorkooda ka ciyaaraan badbaadada wadista naqshadeynta iyo bixinta. Waxaan qorsheyneynaa inaan dejino sida aan u gaarsiin karno tan deyrta 2025. Tan waxaa barbar socda, waxaan sharci u dejin doonaa inaan ka dhigno shuruudo qasab ah qiimeeyayaasha halista dabka si ay u helaan kartidooda si ay u gutaan doorkan muhiimka ah si madax-bannaan ay u xaqiijiyaan hay'adda UKAS ee la aqoonsan yahay. Waxaan ka tashan doonaa hawlaha ugu haboon ee Kuliyaada Dabka iyo Samatabbixinta ay fulin karto iyo sida loo qaabayn karo loona bixin karo. Waxaan

soo bandhigi doonaa shuruudo cusub oo loogu talagalay naqshadeeyayaasha maamulaha waxaan kala shaqeyn doonaa waaxda si aan uga fikirno sida ugu wanaagsan ee nidaamka shatiga ee qandaraaslayaasha maamulayaasha ee dhismayaasha khatarta sare leh ay u shaqeyn karto.

12. Waxaan soo bandhigi doonaa dib-u-habeyn lagu dhisayo habab cad oo isla xisaabtan ah, si dadka deegaanka aan looga tagin inay qaadaan cawaaqib xumada. Dhammaan hawlaha dabka la xidhiidha waxay ka guuri doonaan Home Office una guuri doonaan MHCLG, halkaas oo ay la jaan qaadi doonaan badbaadada dhismaha iyo hawlaha gurmada degdegga ah ee hoos yimaada hal Xoghaye Dawladeed. Tani waxay siin doontaa hab isku xidhan oo ka dhex muuqda dawladda dhexdeeda. Waxaan sidoo kale aqbalnaa ujeeddada talooyinka weydiinta ee ah in la isku keeno shaqooyinka la xiriira warshadaha dhismaha iyada oo la raacayo hal nidaamiye. Xakamaynta kaliya ayaa bixin doonta hawlaha lagu sheegay warbixinta iyadoo laba laga reebo. Ma aaminsanin inay ku haboon tahay hal maamule inuu sameeyo tijaabinta iyo shahaado bixinta alaabta dhismaha ama bixiyo shahaadooyinka u hogaansanaanta, sababtoo ah tani waxay abuuraysaa khilaaf cusub oo dano ah oo ka dhex jira maamulaha. Taa baddalkeeda, waxaanu xoojin doonaa kormeerka Hay'adaha Qiimaynta waafaqsanaanta anagoo dib u habayn ku samaynayna nidaamka wax soo saarka dhismaha. Waxaan aad uga sii fogaan doonaa talada weydiinta annagoo la tashanaya xoojinta baaritaanka shilalka badbaadada dhismaha ee halista ah.

13. Intaa waxaa dheer, nidaamka cusub ee sharciyeynta ee doonaya in uu kiciyo daahfurnaanta iyo xoojinta isla xisaabtanka ee qaybta guriyeynta bulshada ayaa gacan ka geysaneysa in wax laga qabto xaaladaha ay milkiilayaashu aysan buuxin natiijooyinka ay dejiyeen halbeegyada Nidaamiyaha Guriyeynta Bulshada. Waxaan sii xoojin doonaa nidaamka cusub anagoo soo bandhigayna helitaanka cusub ee shuruudaha macluumaadka ee bixiyayaasha gaarka ah ee diiwaangashan waxaan fidin doonaa Sharciga Xoriyadda Macluumaadka si uu u daboolo Ururada Maareynta Kiraystaha (TMOs). Waxaan dib u eegi doonaa guud ahaan qabanqaabada kormeerka hay'adaha maamulka ee loo igmaday, oo ay ku jiraan TMOs, si loo hubiyo in la sameeyo kormeer iyo la xisaabtan wax ku ool ah iyada oo aan loo eegin cidda siisa adeegyada maaraynta guryeynta kiraystayaasha. Waxaan sidoo kale dejinay tillaabadayada xigta ee ku aaddan tallaabada ka dhanka ah soosaarayaasha alaabta dhismaha.

14. Dowladda waxaa ka go'an in shacabka ay u adeegto ay udub dhexaad u noqdaan wax kasta oo ay qabtaan wasiiradeeda iyo mas'uuliyiinteeda. Dowladdu mabda'a ahaan waxay aqbashaa in loo baahan yahay in la helo nidaam ka sii adag oo lagu baadho fulinta talooyinka ay hesho. Iyada oo ay weheliso si guud ee loo heli karo

Kahortagga Coronal ee Warbixinnada Dhimashada Mustaqbalka iyo warbixinnada Guddiga Xulashada, waxaan samayn doonaa diiwaan si guud loo heli karo ee dhammaan talooyinka ay bixiyeen weydiimaha dadweynaha ilaa 2024. Waxaan hubin doonaa in tani ay noqoto dhaqanka caadiga ah ee dhammaan warbixinnada weydiinta dadweynaha ee mustaqbalka, waxaan tixgelin doonaa in la geliyo shuruudda lagu ilaalinayo diiwaanka noocaas ah saldhig sharci ah. Warbixinaha horumarka si loo bixiyo cusboonaysiin ka dhan ah talobixin kasta oo ka timaadda Grenfell Tower Inquiry ayaa lagu daabici doonaa GOV.UK laga bilaabo Juun 2025 saddexdii biloodba mar. Ra'iisul Wasaaruhu waxa uu ballan qaaday in uu dhaqan gelayo 'Sharciga Hillsborough' si uu waajib sharci ah ugu saaro shaqaalaha dawladda iyo hay'adaha dawladda si loo hubiyo in runta la shaaciyloogana hortago wax kasta oo la qarinayo. Waxaan sidoo kale si taxadar leh u eegeynaa gabagabada Baaritaanka ku saabsan sida ay hadda Wasaaradda Guriyeynta, Bulshooyinka iyo Dowladaha Hoose ugu shaqeyso waax ahaan, ha noqoto hab-raac iyo hab-dhaqan ahaanba. Waxaan sii wadeynaa inaan diirada saarno muhiimada ay leedahay maareynta khatarta ah ee wax ku oolka ah iyo hubinta inay jirto siyaasad cadeyn ah oo dhamaystiran. Intaa waxa dheer, waxaanu dejinay himiladayada xidhiidh wada shaqayneed oo dhow oo u dhexeeya dawladda iyo warshadaha si loo ogaado oo loo horumariyo dib-u-habaynta la tixgeliyey.

15. Jawaabtaani waxay qeexaysaa sida ay dowladdu u xoojin doonto adkeysiga dalkeenna iyo kordhinta u diyaargarowga khataraha kala duwan. Tan waxaa ka mid ah shaqada la qabanayo iyada oo qayb ka ah dib u eegista adkeysiga ee Duchy of Lancaster; dib u eegista sharciga iyo hagida si loo hubiyo in ay caddahay waxa laga filayo la-hawlgalayaasha maxalliga ah iyo dawladda qaranka ka hor, inta lagu jiro iyo ka dib jawaabta; iyo la shaqaynta kuwa goobta jooga ka hor iyo inta lagu jiro jawaabta iyo soo kabashada si loo taageero bulshooyinka. Waxaan sidoo kale xaqiijineynaa maalgelinta Madasha Dib-u-soo-celinta Maxaliga ah ee 2025 illaa 2026 waxaana ka go'an inaan dhisno hababka si ay si wanaagsan u fahmaan waxqabadkooda, awooddooda iyo kartidooda. Waxaan daabici doonaa Resilience iyo Heerarka Shaqo ee Qaranka oo dib loo eegay Abriil 2025.
16. Waxaan ka shaqeyneynaa sidii aan u hagaajin lahayn qorshayaasha daadgureynta. Kadib sanadka 2025, waxaanu dejin doonaa sharci cusub oo ku saabsan qorshayaasha daadgureynta degdega ah ee shaqsiga ah (RPEEPs), kaas oo ay ku jiraan waajibinta qorshayaasha daadgureynta heerka-dhismaha ee dhammaan dhismayaasha dhaadheer ee deegaanka, iyo kuwa guryaha dabaqyada dhexe leh ee leh qorshe daadgureynta isku mar ah. Tilmaanta qaanuuniga ah waa la cusboonaysiiyay si loogu bixiyo Nidaamyada Digniinta Bixinta ee dhammaan dhismayaasha cusub ee guryaha ka sarreeya 18 mitir, si ay

awood ugu siiso adeegyada dab-demiska iyo samatabbixinta inay u soo diraan farriinta daadgureynta guud ahaan ama qayb la doortay oo dhismaha ah iyadoo la adeegsanayo cod-qaadayaal ama qalab la mid ah. Dawladdani waxa ay sidoo kale soo bandhigaysaa barnaamijka dib-u-habaynta dabka iyo samatabbixinta. La shaqaynta la-hawlgalayaasha waaxda, barnaamijkani wuxuu dejin doonaa himilada mustaqbalka fog ee qaybta; gaarsiinta horumarinta heerarka iyo xirfad-yaqaannimada; abuuraa xaalado dhaqan togan oo loo dhan yahay; kor u qaadida wax soo saarka iyo hufnaanta iyo in la helo kaadiriin hogaamineed oo adkeysa leh oo si fiican u tababaran.

17. Waxaa naga go'an inaan sida ugu dhaqsaha badan ugu gudbino isbeddel macno leh. Marka la eego baaxadda isbeddellada dheeraadka ah ee loo baahan yahay, oo ay ku jiraan sharci-dejinta, waxaan dooneynaa inaan sameyno dib-u-habeyn kale oo dheeraad ah annagoo adeegsanayna hab saddex weji ah inta uu socdo Baarlamaankan, anagoo isu keenayna talooyinka ku wajahan xukuumadda iyo dib-u-habeyntayada ballaaran oo ah xirmooyin isku xiran. Waxay sidoo kale samayn doonaan qayb udub dhexaad u ah istaraatiijiyada guriyeynta ee soo socota. Wajiga koowaad ee habkeenu waxa uu diiradda saari doonaa hubinta in aan si wax ku ool ah u bixinno barnaamijkeena hadda jira ee dib-u-habaynta iyo isbeddelka inta u dhaxaysa hadda iyo 2026. Inta lagu jiro wajiga labaad (2026 ilaa 2028), waxaan horumarin doonaa soo jeedintayada si aan u gudbino talooyinka Weydiinta iyo dib u habayntayada ballaaran, oo ay ku jiraan in la keeno sharci marka waqtiga baarlamaanka ogolaado. Laga bilaabo 2028 iyo wixii ka dambeeya, waxaan xoogga saari doonaa dadaalladayada hirgelinta dib-u-habaynta la soo bandhigay. Wadashaqeyn dhow oo lala yeesho dhammaan wada-hawlgalayaashayada gaarsiinta ayaa muhiim u noqon doona marxalad kasta.
18. Waxaa naga go'an inaan qabanno shaqadan oo aan ku beerno isbeddel macno leh oo mustaqbalka fog leh oo lagu abaalmariyo 72 qof ee ku dhintay iyo kuwa weligood isbeddelay. Tani waa mas'uuliyaddayada dowlad adeeg ahaan.

Cutubka 1: Jawaabta dawladda ee ku saabsan talooyinka warbixinta Weydiinta Grenfell Tower Wejiga 2

19. Dawladdu waxay aqbashaa dhammaan natiijooyinka Weydiinta iyo dhibaatooyinka ay tahay in la hagaajiyo ee lagu muujiyey talooyinka. Waxaa naga go'an inaan jawaab adag ka bixinno dhammaan talooyinka. Tani waa sababta 49 ka mid ah talooyinka ay si buuxda u aqbalayaan dowladda iyo hay'adaha kale ee mas'uulka ah.
20. 9-ka tallo ee soo hadhay, oo dhamaantood ku wajahan dawladda, waanu aqbalnay mabda' ahaan, jawaabahayagana waanu ku caddeeyey sida aanu u dhaqan gelin doono. Tani kama foga ballan-qaadka sare, laakiin waa inaan hubinno inaan gaarno natiijooyinka ugu wanaagsan ee dadweynaha halkaas oo talobixintu u baahan tahay tixgelin dheeraad ah, sida wada-tashi.
21. Jawaabaha tooska ah ee dowladdu ka bixiso talooyinka ayaa lagu qeexay hoos, iyadoo la adeegsanayo tirooyinka cutubka ee warbixinta.

Talo-soo-jeedin 1: In xukuumaddu isku keento hal nidaam oo keliya dhammaan hawlaha la xidhiidha warshadaha dhismaha ee aan u tixraacnay. (113.6)

Dawladdu waxay aqbashaa taladan mabda' ahaan.

Xakamaynta kaliya ayaa bixin doonta hawlaha lagu sheegay warbixinta iyadoo laba laga reebo. Ma aaminsanin inay ku haboon tahay hal maamule inuu sameeyo tijaabinta iyo shahaado bixinta alaabta dhismaha, ama bixiyo shahaadooyinka u hogaansanaanta, sababtoo ah tani waxay abuuraysaa khilaaf cusub oo dano ah oo ka dhex jira maamulaha. Taa baddalkeeda, waxaanu xoojin doonaa kormeerka Hay'adaha Qiimaynta waafaqsanaanta anagoo dib u habayn ku samaynayna nidaamka wax soo saarka dhismaha.

Dhaqangelintu waxay bilaabmi doontaa isla markiiba, iyadoo laga bilaabay shaqada lagu taageerayo nidaamka sharciyeed ee jira oo asaas u ah u dhaqaaqida xoojinta weyn. Waxa kale oo aanu daabacaynaa warqad cagaaran oo ay weheliso jawaabtan kaas oo qeexaya soo jeedintayada dib-u-habaynta nidaamka sharciyeynta alaabta dhismaha waxaanu ku wargelin doonaa hirgelinta taladan.

Waxaan daabici doonaa Dib-u-habaynta Nidaaminta iyo la-tashiyada naqshadeynta hal nidaamiye dabayaaqada sanadkan ka hor inta aan la keenin sharciga lagama maarmaanka ah si loo dhiso hadhow Baarlamaanka.

Waxaan aad uga sii fogaan doonaa talada weydiinta annagoo la tashanaya xoojinta baaritaanka shilalka badbaadada dhismaha ee halista ah. Waxaan baari doonaa

dhammaan xulashooyinka aan ku sii socon karno si aan u hubinno in shilalka halista ah si degdeg ah oo hufan loo baaro, oo ay ku jiraan urur gooni ah si uu u bixiyo qodob dheeri ah oo aragti, caddayn iyo caqabad.

Talo soo jeedin 2: In si degdeg ah dib loogu eego qeexida dhismaha halistiisa sare leh ee ujeedooyinka Xeerka Badbaadada Dhismaha. (113.7)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Nidaamiyaha Badbaadada Dhismaha ayaa sameeyay dib u eegis bilow ah oo ku saabsan qeexida dhismo khatar sare leh. Qorshayaasha dib-u-eegis joogto ah, kaas oo gacan ka geysan doona xoojinta nidaamka dhismaha, dib-u-xaqiijinta dadka deggan iyo in la ogaado in liiska dhismayaasha ku xidhan kormeerka sharci ee la xoojiyey iyo shuruudaha nidaamka khatarta sare leh ay tahay in wax laga beddelo si kastaba, ayaa la dejin doonaa xagaaga 2025.

Talo soo jeedin 3: In dawladdu keento mas'uuliyadda hawlaha la xidhiidha badbaadada dabka ee hadda ay fuliyaan MHCLG, Home Office iyo Waaxda Ganacsiga iyo Ganacsiga oo laga dhigo hal waax oo hoos yimaada hal Xoghayaha Dawladeed. (113.8)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Hawlaha la xidhiidha badbaadada dabka waxay ka guurayaan Home Office una guuri doonaan MHCLG. Xeer-ilaaliyaha Qaranka ee Alaabta Dhismaha ee Waaxda Ganacsiga iyo Ganacsiga ayaa mar horeba u warbixisa Xoghayaha Arrimaha Dibedda ee MHCLG, waxaan sii wadi doonaa inaan eegno xoojinta guud ahaan warbixinta talooyinka ballaaran ee dib-u-habeynta hay'adaha.

Talo soo jeedin 4: In Xoghayaha Dawladda Hoose uu magacaabo la-taliye sare oo dhinaca dhismaha ah oo leh miisaaniyad iyo shaqaale ku filan si uu talo uga bixiyo dhammaan arrimaha khuseeya warshadaha dhismaha oo ay ka mid yihiin.

- a) la socodka dhammaan qaybaha shaqada waaxda ee la xidhiidha Xeerarka Dhismaha iyo hagidda sharciga;
- b) talo-siinta Xoghayaha Dawladda marka la codsado; iyo
- c) iyadoo loo soo jeedinayo xoghayaha arrimaha dibadda arrin kasta oo taabanaysa Xeer-nidaamiyaha Dhismaha iyo hagidda sharciga ama arrimaha khuseeya guud ahaan warshadaha dhismaha oo ay tahay in dawladdu ka warqabto. (113.9)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan magacaabi doonaa La-taliye Sare oo la-taliye ah oo la talisa Xoghayaha Dawladda, si uu ula socdo shaqada waaxda ee la xiriirta Xeerarka Dhismaha, hagidda sharciga iyo warshadaha dhismaha guud ahaan, iyo in la isu keeno warshadaha oo aan la xisaabtano si ay u caawiyaan naqshadeynta iyo bixinta horumarka waa in aan wadajir u sameynaa si loo xaqiijiyo dib-u-habeynta iyo isbeddelka dhaqanka. Lataliyaha sare ee dhismaha ayaa sidoo kale bixin doona tallo toos ah oo isugu yeedhi doona ka-qaybgalka warshadaha qaabaynta iyo hirgelinta halbeegtiyeedka.

Talo-soo-jeedin 5: In guud ahaan hagidda sharciga, iyo gaar ahaan dukumeentiga B ee la ansixiyay, dib loo eego si waafaqsan oo nuqul dib loo eegay loo daabaco sida ugu dhakhsaha badan. (113.11)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Xakamaynta Badbaadada Dhismuhu waxa uu samaynayaa dib u eegis ku saabsan sida hanuuninta sharciga ah, ee hadda lagu bixiyo qaabka dukumentiyada la ansixiyay, laga yaabo in sida ugu wanaagsan loo habeeyo, loo cusboonaysiiyo oo loo soo bandhigo si loo helo hagitaan sax ah, casri ah iyo mid joogto ah oo lagu taageerayo naqshadeeyayaasha si ay u muujiyaan u hogaansanaanta shuruucda dhismaha. Natiijooyinka ku meel gaadhka ah waxa la daabici doonaa xagaaga 2025 oo liis dhamaystiran oo talo bixin ah ayaa la daabici doonaa 2026.

Tilmaanta ku jirta Dukumeentiga la ansixiyay B ayaa la cusboonaysiiyay dhowr jeer tan iyo 2017 si loo caddeeyo loona hagaajiyo heerarka badbaadada dabka. Dawladdu waxay ballan-qaadday inay ku hayso Dukumeentiga la ansixiyay ee B hoos-u-eegis joogto ah, iyo Xakamaynta Badbaadada Dhismaha ayaa kala tashan doona isbeddellada dheeraadka ah ee dayrta 2025.

Talo soo jeedin 6: In nooca hagitaanku ka kooban yahay digniin cad oo qayb kasta ah in shuruudaha sharcigu ay ku jiraan Xeerarka Dhismaha iyo in u hoggaansanaanta hagitaanku aanay qasab ahayn in loo hoggaansamo iyaga. (113.12)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Tan waxaan kaga jawaabi doonaa talada 5.

Talo soo jeedin 7: Qalabka cusub iyo hababka dhismaha iyo ku dhaqanka dhismayaashi hore ee la isku dhejiyay ayaa ka dhigaya jiritaanka qolal wax ku ool ah male shaki leh waxaanan ku talinaynaa in dib loo eego marka la ansixiyo Document B dib loo eego. (113.13)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Tan waxaan kaga jawaabi doonaa talada 5.

Talo soo jeedin 8: Xisaabinta heerka suurtoogalka ah ee dabka fidin karo iyo wakhtiga loo baahan yahay daadgureynta, oo ay ku jirto daadgureynta kuwa jireed ama maskaxeed naafada ah, waa arrimo u qalma injineer dabdemiska. Uma maleyneyno inay waxtar leedahay in la isku dayo in lagu daro Dukumeenti La Ansixiyay B calaamad muujinaysa waxa la aqbali karo sababtoo ah dhismo kasta waa ka duwan yahay, laakiin waxaan ku talinaynaa in hagitaanku soo jeediyo baahida loo qabo in la sameeyo xisaabinta noocaas ah. (113.13)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan ku xallin doonaa taladan iyada oo loo marayo dib-u-eegisga dhokumentiga la ansixiyay ee socda, oo uu hoggaaminayo Xeer-ilaaliyaha Badbaadada Dhismaha. Dib-u-eegista iyo ka-qaybgalka warshaduhu waxay sahmin doonaan siyaabaha loo cusboonaysiin karo Dukumentiga la ansixiyay B si loo bixiyo hagitaan dheeraad ah oo ku saabsan fiditaanka dabka dibadda, iyadoo si ku filan loo taageerayo naqshadeeyayaasha si ay u tixgeliyaan dabka ku faafaya derbiga dibadda.

Talo soo jeedin 9: In, inta suurtoogalka ah, xubinnimada hay'adaha ku talinaya isbeddelada hagida sharciga waa in ay ku jiraan wakiilada bulshada tacliinta iyo sidoo kale kuwa leh waayo-aragnimada wax ku oolka ah ee warshadaha (oo ay ku jiraan injineerada dab-demiska) ee loo doortay khibradooda iyo xirfadooda waana in ay dhaafsiisan yihiin kuwa horay uga soo shaqeeyay hay'ado la mid ah. (113.14)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan oggolnahay in wakiillo kala duwan, oo ay ku jiraan kuwa ka socda bulshooyinka tacliinta iyo xirfadleyda, in lagu daro xubinnimada hay'adaha ka talinta isbeddellada ku aaddan hagidda sharciga.

Xeerka Badbaadada Dhismaha 2022 wuxuu aasaasay Guddiga La-talinta Dhismaha (BAC) kaas oo, iyana, ay taageeraan kooxaha shaqada ee mawduuca leh sida Dukumeentiga la ansixiyay B Kooxda Shaqaynta Badbaadada Dabka. Kuwani waxay leeyihiin matalaad aqooneed iyo xirfadeed oo muhiim ah. Xubinnimada iyo khibradaha kala duwan ee laga heli karo BAC ayaa lagu tixgalin doonaa dib u eegista hagida sharciga.

Talo soo jeedin 10: In la sameeyo shuruud sharci ah oo ah in istaraatiijiyad badbaadada dabka uu soo saaray injineerka dab-demiska ee diiwaangashan in lagu soo gudbiyo codsiyada xakamaynta dhismaha (Gateway 2) ee dhismaha ama

dib-u-habaynta dhismo kasta oo khatarta sare leh iyo in dib loo eego oo dib loo soo gudbiyo marxaladda dhamaystirka (Gateway 3). Istaraatiijiyaddan oo kale waa in ay tixgelisaa baahida dadka nugul, oo ay ku jirto wakhtiga dheeraadka ah ee ay u baahan karaan si ay uga baxaan dhismaha ama ay gaaraan meel ammaan ah oo ku dhex taal iyo wixii tas-hiilaad dheeraad ah oo lagama maarmaanka u ah si loo xaqiijiyo ammaankooda. (113.15)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Istaraatiijiyad badbaadada dabka ayaa mar hore looga baahan yahay codsiyada xakamaynta dhismaha ee dhismaha iyo shaqada muhiimka ah ee dhismayaasha khatarta sare leh. Nidaamiyaha Badbaadada Dhismaha ayaa ka fiirsan doona sida loo sameeyo hagida hadda jirta ee ku saabsan waxa loo baahan yahay si cad oo loogu talagalay codsabayaasha.

Diiwaangelinta xirfadda injineernimada dabdemiska waxaa looga hadlayaa ka jawaabista talada 15.

Talo soo jeedin 11: Qiimaynta in nidaamka gidaarka dibadda uu taageeri karo xeelad gaar ah oo bixitaan ah waa adag tahay sababtoo ah macluumaadka lagama maarmaanka ah mar walba lama heli karo. Sidaa darteed waxaanu ku talinaynaa in la qaado tillaabooyin lala kaashanayo bahda aqoonyahanka iyo aqoonyahanka si loo horumariyo habab cusub oo imtixaan oo bixin doona macluumaadka loo baahan yahay in qiimaynaha noocan oo kale ah loo fuliyo si la isku halleyn karo. (113.17)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan la shaqayn doonaa aqoonyahanka iyo bulshada tacliinta si aan wax uga qabto taladan iyada oo loo marayo dib-u-eegisga socda ee Dukumentiga la ansixiyay ee B oo uu hoggaaminayo Xeer-ilaaliyaha Ammaanka Dhismaha kaas oo tixgelin doona isbeddel kasta oo lagama maarmaanka u ah hagidda derbiyada dibadda. Cilmi-baarista aaggan ayaa ku wargelin doonta isbeddel kasta oo mustaqbalka ah ee isbeddelka ama hirgelinta hababka cusub ee baaritaanka; Dawladdu waxay eegi doontaa qaybta dhismaha si ay u muujiso in hababka tijaabada ah ee la isticmaalay ay yihiin kuwo wax ku ool ah oo muujinaya calaamad dhab ah oo ku saabsan habdhaqanka suurtagalka ah ee nidaamka derbiga dibadda haddii uu dab kaco.

Talo soo jeedin 12: BS 9414 waa in si taxadir leh loo wajaho waxaanu ku talinaynaa in dawladdu ay caddayso in aan loo isticmaalin beddelka qiimaynta injineer dabdemis oo ku habboon. (113.18)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Tan waxaan kaga jawaabi doonaa talada 5.

Talo-soo-jeedin 13: In maamulaha dhismuhu uu mas'uul ka yahay qiimaynta waafaqsanaanta alaabta dhismaha ee shuruudaha sharciga, hagidda sharciga iyo heerarka warshadaha iyo bixinta shahaadooyinka sida ku habboon. Waa inaan filaynaa in shahaadooyinka noocaas ahi ay noqdaan kuwo hore ugu soo caan baxay suuqa. (113.22)

Dawladdu waxay aqbashaa taladan mabda' ahaan.

Waxaan daabacnay warqad cagaaran oo ay weheliso jawaabta Weydiinta taasoo wax ka qabanaysa taladan si wax ku ool ah, maadaama loo tixgelin doono inay qayb ka tahay dib-u-habaynta nidaamka-ballaaran.

Tan ayaa looga baahan yahay guud ahaan nidaamka wax soo saarka dhismaha iyo muuqaalka hay'adaha si wax looga qabto arrimaha qoto dheer ee nidaamka hadda jira. Warqadda cagaaran waxay dejinaysaa cabbirro kala duwan, oo ay ku jiraan waajibaadyo cusub oo saaran dhammaan kuwa door muhiim ah ka ciyaara tijaabinta, caddaynta iyo hubinta alaabta dhismaha.

Tallaabooyinkan baaxadda leh waxay kor u qaadi doonaan heerka adkaanta, joogtaynta, hufnaanta iyo kalsoonida, iyada oo ujeeddada guud ee ah taageeridda badeecadaha badbaadada leh iyo isticmaalka badbaadada leh ee alaabta.

Talo soo jeedin 14:

- a) in koobiyada dhammaan natiijooyinka imtixaanada ee taageeraya shahaado kasta oo uu bixiyo maamulaha dhismaha lagu daro shahaadada;**
- b) in wax-soo-saarayaashu looga baahan yahay inay siiyaan maamulaha dhismaha taariikhda tijaabada buuxda ee badeecada ama alaabta ay shahaadudu la xidhiidho oo ay ku wargeliso maamulaha xaalad kasta oo agab ah oo saamayn karta waxqabadkeeda; iyo**
- c) soosaarayaasha waxaa looga baahan yahay sharcigu inay bixiyaan koobiyada dhammaan natiijooyinka baaritaanka ee taageera sheegashooyinka ku saabsan waxqabadka dabka ee loo sameeyay alaabtooda. (113.23)**

Dawladdu waxay aqbashaa taladan mabda' ahaan.

Sheegasho kasta oo laga sameeyo wax qabadka alaabta, oo ay ku jiraan bayaannada ku saabsan ku habboonaanshahooda isticmaalka xaaladaha qaarkood, waa inay ahaadaan kuwo cad, daacad ah, oo la caddeeyo. Natiijooyinka tijaabada ee lagu

tiirsaday marka badeecad suuqa la gelinayo waa inay noqdaan kuwo la heli karo oo bilaasha kuwa dooranaya oo isticmaalaya badeecada. Intaa waxaa dheer, xeer-ilaaliyaha qaranka waa in uu leeyahay awood uu ku amro in la shaaciyo macluumaad kasta oo la xidhiidha habka tijaabada ee ay u aragto in ay lagama maarmaan tahay si loo xaqiijiyo in badeecadu ay sharciga waafaqsan tahay.

Waxaan daabacnay warqad cagaaran oo ay la socoto jawaabta Weydiinta oo soo jeedisa tallaabooyin ballaaran oo dib-u-habeyn ballaaran oo nidaamka, oo ay ku jiraan tallaabooyinka wax looga qabanayo baaritaanka alaabta iyo qiimeynta waafaqsanaanta.

Talo soo jeedin 15: In xirfadda injineerka dabdemiska la aqoonsado lana ilaaliyo sharci iyo in la dhiso hay'ad madax-banaan oo nidaamisa xirfadda, qeexida halbeegyada looga baahan yahay xubinimada, ilaalinta diiwaanka xubnaha iyo hab-dhaqankooda. (113.25)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan aqoonsannahay muhiimada injineerada dab-demiska si loo xaqiijiyo badbaadada nolosha waxaanan tixgelin doonaa sida ugu waxtarka badan ee loo ilaaliyo loona xakameeyo xirfadda.³⁶

Talo soo jeedin 16: In dawladdu qaado tillaabooyin degdeg ah oo lagu kordhinayo tirada boosaska koorsooyinka heerka masters-ka ee tayada sare leh ee injineernimada dabka oo uu aqoonsan yahay maamulaha xirfada leh. (113.25)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan aqoonsannahay qiimaha ay keeni karaan koorasyo heer masters ah oo ku saabsan injineernimada dabka waxaanan tixgelin doonaa sida ugu waxtarka badan ee loo kordhiyo tiradooda iyo qaadashada.

Talo soo jeedin 17: In dawladdu u yeedho koox xirfadlayaal ah iyo aqoonyahanno dab-damis ah iyo xirfadlayaal kale oo ay la tahay inay ku habboon yihiin inay soo saaraan bayaan awood leh oo ku saabsan aqoonta iyo xirfadaha laga filayo injineer dab-demis oo karti leh. Odhaahda noocan oo kale ah waxay sidoo kale awood u siinaysaa kuwa kale ee ku jira warshadaha dhismaha inay si fiican u fahmaan dabeecadda iyo muhiimada shaqada injineerka dabka. (113.27)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaanu isugu yeedhi doonaa guddi aqoonyahanno iyo khabaro xagga warshadaha ah si ay uga fiirsadaan waxa laga filayo injineer dab-demis oo karti u leh. Guddigu wuxuu

kaloo taageeri doonaa oo ka talin doonaa hirgelinta talooyinka kale ee khuseeya injineerada dabka.

Talo-soo-jeedin 18: In dawladdu, iyada oo la kaashanaysa la shaqaynta warshadaha iyo hay'adaha xirfadda, ay dhiirigeliso horumarinta koorsooyinka mabaadi'da injineernimada dabka ee xirfadlayaasha dhismaha iyo xubnaha adeegga dabka iyo samatabbixinta oo qayb ka ah horumarinta xirfadahooda joogtada ah. (113.28)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan aqoonsannahay muhiimada ay mabaadi'da injineernimada dabku u yeelan karaan xirfadahan iyo kuwa kale. Waxaan la shaqayn doonaa warshadaha iyo hay'adaha xirfadlayaasha ah si ay u tixgeliyaan sida ugu wanaagsan ee lagu dhiirigelinayo horumarinta koorsooyinka.

Talo soo jeedin 19: Waxaan aqoonsannahay in labada Guddi ee Diiwaangelinta Dhismayaasha (ARB) iyo Machadka Royal ee naqshadaha Ingiriiska (RIBA) ay qaadeen tillaabooyin tan iyo dabkii Grenfell Tower si ay u horumariyaan waxbarashada iyo tababarka naqshadeeyayaasha. Waxaan ku talinaynaa in ay dib u eegis ku sameeyaan isbeddelada hore loo sameeyay si loo hubiyo in ay ku filan yihiin natiijadayada. (113.30)

ARB iyo RIBA way aqbaleen taladan.

Warbixinta Weydiinta waxay xustay in labadaba maamulaha, Guddiga Diiwaangelinta Architects (ARB), iyo hay'adda xirfadleyda, Machadka Royal ee naqshadaha Britishka (RIBA), ay qaadeen tillaabooyin tan iyo dabkii Grenfell Tower si loo horumariyo waxbarashada iyo tababarka naqshadeeyayaasha. Labada ururba waxay ballan qaadeen inay dib u eegis ku sameeyaan isbeddellada horay loo sameeyay si loo hubiyo inay ku filan yihiin natiijada Weydiinta.

Waanu soo dhawaynaynaa tillaabooyinka ay ARB iyo RIBA horeba u qaadeen, waxaan sii wadi doonaa taageerada si ay isbeddello kale u sameeyaan haddii loo arko inay lagama maarmaan tahay.

Talo soo jeedin 20: In la sameeyo shuruud sharci ah oo ah in codsiga ogolaanshaha xakamaynta dhismaha ee la xidhiidha dhismaha ama dib u habeynta dhisme khatartiisa sare leh (Gateway 2) lagu taageero bayaan ka soo baxay maareeyaha sare ee naqshadeeyaha maamulaha sida waafaqsan Xeerka Badbaadada Dhismaha 2022 in dhammaan tillaabooyinka macquulka ah la qaaday

si loo hubiyo in dhismaha dhismaha uu yahay mid badbaado leh sida loogu talagalay. (113.31)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan dooneynaa inaan ka dhigno shuruud sharci ah in lagu daro bayaan noocaas ah oo leh codsiyada oggolaanshaha xakamaynta dhismaha ee u baahan naqshadeeyaha maamulaha si uu u xaqiijiyo inay u hoggaansameen waajibaadkooda jira. Tan waxaa ku jira dhammaan tillaabooyinka macquulka ah ee la qaaday si loo hubiyo in naqshaddu ay u hoggaansanto shuruudaha la xiriira xeerarka dhismaha.

Waxaan ka fiirsan doonaa in shuruudani ay quseyso dhammaan dariiqyada kantaroolka dhismaha, ma aha oo kaliya dhismayaasha khatarta sare leh, iyadoo la raacayo shuruudaha hawl-hayeyaasha sida hoos timaada Xeerka Badbaadada Dhismaha 2022.

Talo soo jeedin 21: In nidaamka shati bixinta uu ku shaqeeyo maamulaha dhismuhu loo soo bandhigo qandaraaslayaasha maamulaha ah ee doonaya in ay dhisaan ama dib u habeeyaan dhismayaal khatartoodu sarreyso iyo in ay noqoto shuruud sharci ah in codsi kasta oo oggolaanshaha xakamaynta dhismaha ee dhismaha ama dib u habeynta dhisme halis sare leh (Gateway 2) ay taageeraan maamulaha ama masuulka sare ee qandaraaska oo macquul ah. si loo hubiyo in marka la dhammeeyo lana wareejiyo dhismuhu uu yahay mid badbaado leh sida uu dhigayo Xeerarka Dhismaha. (113.33)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan dib u eegi doonaa saamaynta nidaamka cashuur-hayeyaasha cusub ee la xidhiidha dhismayaasha khatarta sare leh, anagoo la shaqaynayna qaybta si loo go'aamiyo sida aanu u sii socon karno, oo ay ku jirto soo bandhigida nidaamka shatiga ee qandaraaslayaasha maamulaha halkaas oo shatiga lagu siin karo iyada oo lagu salaynayo shuruudaha la jaan qaada shuruudaha hawl-hayaha oo lagala noqon karo guuldarada si loo gaadho u hogaansanaanta xeerarka.

Talo soo jeedin 22: In xukuumaddu magacowdo guddi madax-bannaan oo ka fiirsada inay danta guud ku jirto dhisidda hawlaha xakamaynta inay fuliyaan kuwa dano ganacsi ka leh hawsha. (113.37)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Guddi madax-bannaan ayaa la dhisi doonaa si ay u eegaan qaybta xakamaynta dhismaha oo ka soo talo bixiya hay'adaha fulinaya hawlaha qaarkood, iyo sidoo kale in dhammaan hawlaha xakamaynta dhismaha ay fuliyaan hay'ad qaran.

Talo soo jeedin 23: Waxaan ku talinaynaa in isla guddidaasi ay ka fiirsadaan in dhammaan hawlaha xakamaynta dhismaha ay tahay inay fuliyaan hay'ad qaran. (113.38)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Eeg talada 22.

Talo soo jeedin 24: Waxaan tixraacnay Maktabadda Qalabka Cladding ee ay dejisay Jaamacadda Queensland, taasoo aasaas u noqon karta ilo xogeed qiimo leh oo loogu talagalay naqshadeeyayaasha dhismayaasha guud ahaan. Waxaan ku talineynaa in maamulaha dhismuhu uu kafaalo qaado horumarinta maktabad la mid ah, laga yaabee inay qayb ka tahay mashruuc wadajir ah oo lala yeesho Jaamacadda Queensland, si loo siiyo kheyraad joogto ah naqshadeeyayaasha. (113.39)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan aqbalnaa in si wanaagsan loo helo macluumaadka, agabka iyo natiijooyinka imtixaanka iyada oo loo marayo maktabad ku saleysan dhijitaal. Iyada oo tan la raacayo waxaan tixgelinaynaa ikhtiyaarrada ugu wanaagsan ee lagu taageerayo helitaanka xogta laga soo bilaabo tijaabooyinka alaabada iyo agabka iyo badbaadada dabka iyo xogta waxqabadka oo ballaaran taasoo qayb ka ah dib-u-habaynta alaabta dhismaha ee ballaaran.

Talo-soo-jeedin 25: In laga dhigo shuruudo sharci ah oo dawladdu ku ilaalinayso diiwaanka dadweynaha ee la heli karo ee talooyinka ay soo jeediyaan guddiyada la soo xulay, dambiilayaasha iyo su'aalaha dadweynaha oo ay weheliso sharraxaad ku saabsan tillaabHaddii dawladdu go'aansato inayna aqbalin talada, waa inay diiwaan gelisaa sababaha ay sidaas u yeelayso.oooyinka la qaaday. Haddii dawladdu go'aansato inayna aqbalin talada, waa inay diiwaan gelisaa sababaha ay sidaas u yeelayso. In la baaro wax qabadkeeda waa in uu noqdaa arrin u taalla Baarlamaanka, taas oo looga baahan yahay in uu warbixin ka bixiyo sanadkiiba mar. (113.40)

Dawladdu waxay aqbashaa taladan mabda' ahaan.

Waxaan GOV.UK ka samayn doonaa diiwaanka dhammaan talooyinka ay bixiyeen weydiimaha dadweynaha ilaa 2024, waxaan tixgelin doonaa samaynta tan shuruud sharci oo waarta. Dawladdu waxay ogolaatay in ka fiirsashada waxqabadkeeda ay tahay arrin u taalla Baarlamaanka, waxayna wasiirradu ballan-qaadayaan in ay dib u soo cusbooneysiyaan Baarlamaanka si loo meel mariyo talooyinka weydiimaha. Dawladdu waxay tixgalinaysaa soo jeedinta Guddiga Xeer-beegtida ee Aqalka Sare ee

ah in la dhiso guddi cusub oo baarlamaanka ah si loo hagaajiyo baadhista jawaabta xukuumadda ee talooyinka weydiinta. Garsoorku wuxuu horey u hayaa diiwaanka dadweynaha ee la heli karo ee ka hortagga dhimashada mustaqbalka ee warbixinnada ay sameeyeen dambiilayaal, waxayna dowladdu la shaqeyneysaa madaxa dambi-baarista si ay u wanaajiso hufnaantooda iyo helitaankooda, iyo sidoo kale si loo hagaajiyo isla xisaabtanka jawaabahooda.

Talo soo jeedin 26: In dawladdu ay samayso nidaam aqoonsi oo khasab ah si loo caddeeyo kartida qiimeeyayaasha khatarta dabka iyadoo la dejinayo halbeeyo lagu aqoonsado laguna sii wado horumarinta xirfadda iyo tallaabooyinka kale ee loo qaadan karo lagama maarmaan ama la doonayo. Waxaan u aragnaa inay lagama maarmaan tahay in nidaamka aqoonsigu uu ahaado mid khasab ah si loo hubiyo tayada dhammaan kuwa bixiya adeegyadooda qiimeeyaalka khatarta dabka ah. (133.41)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan sharci u dejin doonaa si aan uga dhigno shuruud qasab ah oo loogu talagalay qiimeeyayaasha khatarta dabka si ay u yeeshaan karti ay ku qabtaan doorkan muhiimka ah si madax-bannaan oo ay u xaqiijiyaan Hay'adda Shahaadada ee UKAS ay aqoonsan tahay.

Talo soo jeedin 27: Ma nihin meel lagu go'aamiyo in habayn weyn ee furayaasha xakamaynta dabka loo baahan yahay. Haddaba waxaanu u soo jeedinaynaa inay xukuumadu talo deg-deg ah ka waydiiso Hay'adda Nabadgelyada Dhismaha iyo Guddida Dab-demiska Qaranka sidida iyo baaxadda dhibaataadu leedahay iyo jawaabta ku habboon. (113.43)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Golaha Sare ee Dab-demiska Qaranka ayaa dib u eegis ku sameynaya hagida bixinta furayaasha xakamaynta dabka iyada oo la raacayo Xeeriyaha Badbaadada Dhismaha si ay u taageeraan aragtida jaangooyooyinka dhismayaasha. Waxay sidoo kale sahminayaan adeegyada dab-demiska iyo samatabbixinta si ay u ogaadaan sida furayaasha wiishka, iyo nooca furaha, loogu qaybiyo dab-demiyeyaasha.

Talo soo jeedin 28: In gaadiid kasta oo gaas ah uu sharcigu uga baahan yahay inuu hubiyo gelitaanka waalka kasta [go'doominta tuubooyinka] ee nidaamkiisa ugu yaraan hal mar saddexdii sanoba mar iyo inuu u sheego natiijada kormeerkaas Maamulka Caafimaadka iyo Badbaadada iyada oo qayb ka ah dib-u-eegista kiiskeeda badbaadada gaaska. (113.44)

Dawladdu waxay aqbashaa taladan mabda' ahaan.

Waxaan ku raacsannahay natiijooyinka Weydiinta in gelitaanka iyo shaqeynta tubooyinka noocan ah ay fure u yihiin xaqiijinta caafimaadka iyo badbaadada iyadoo la joojinayo saadka gaaska xaalad degdeg ah. In kasta oo kormeerka saddexdii sannadoodba uu ku habboon yahay, waxa jiri kara xaalado kale oo ay tahay in kormeerku noqdo mid soo noqnoqda ama ay ku habboon tahay muddo dheer.

Si tan loo wargaliyo, Maamulka Caafimaadka iyo Badbaadada (HSE) waxa ay la shaqaynaysaa daneeyayaasha muhiimka ah si ay si buuxda u qeexaan una fahmaan;

- hababka daacadnimada ee hadda jira, iyadoo la xusayo isbeddelada habaynta hawl-wadeenka tan iyo musiibadii Grenfell;
- xidhiidhka ka dhexeeya hawl-wadeenada shabakada gaaska, mulkiilayaasha dhismaha/dadka la xisaabtami karo/milkiilayaasha dhulka si ay u fahmaan caqabadaha la soo gudboonaada marka arrimaha la xidhiidha go'doominta dhuumaha la aqoonsaday iyo dariiqyada xalinta.

Isticmaalka cilmi-baarista caddaynta ah HSE waxay horumarin doontaa ikhtiyaarrada bilowga ah Maarso 2025, oo leh jadwal la soo jeediyay oo lagu hormarinayo ikhtiyaarka la door bidayo.

Talo-soo-jeedin 29: In dawladdu si degdeg ah u dhisto [Kulliyada Dab-damiska iyo Samatabixinta] oo leh agab ku filan oo ay ku bixiso adeegyadan soo socda ee qaran ahaan:

- a) tababar wax ku ool ah oo heer kasta ah oo kaabaya kuwa ay bixiyaan adeegyada dab-demiska iyo samatabbixinta shakhsi ahaaneed;**
- b) waxbarashada qaabka muxaadaroooyinka iyo siminaaro ku saabsan dhinacyada kala duwan ee shaqada dab-demiska iyo adeegyada samatabbixinta si loo wadaago waayo-aragnimo iyo kor u qaadida dhaqanka wanaagsan;**
- c) cilmi baaris lagu sameeyo arrimaha saameeya shaqada dabka iyo adeegyada samatabbixinta, oo ay ku jiraan dabka waaweyn;**
- d) horumarinta qalabka, siyaasadaha iyo habraacyada ku habboon xaqiijinta wixtarka adeegyada dab-demiska iyo samatabbixinta qaran ahaan iyo badbaadada dabdemiska iyo dadweynaha;**
- e) dejinta iyo ilaalinta heerarka qaranka ee kartida maamul ee maareeyayaasha sare, oo ay ku jiraan maareeyayaasha qolka kontoroolka, iyo bixinta tababbarka maaraynta, iyo qiimaynta joogtada ah, darajooyinka sare iyadoo la tixraacayo heerarkan. (113.51)**

Dawladdu waxay aqbashaa taladan mabda' ahaan.

Waxaan aqoonsannahay muhiimada ay leedahay hubinta in adeegyada dab-demiska iyo samatabbixinta si habboon loo tababaro iyo in la ilaaliyo heerarka sare.

Abuuritaanka kulliyad ayaa sidoo kale lagu taliyay HMICFRS '2023 warbixinta iftiiminta ee ku saabsan qiyamka iyo dhaqanka ee adeegyada dabka iyo samatabbixinta si loola tacaalo caqabadaha meelahan.

Aasaasidda kulliyad waxay u baahan doontaa sharci aasaasiga ah iyo la tashigu waa tallaabada koowaad ee lagama maarmaanka ah. Laga bilaabo xagaaga 2025, waxaan ka tashan doonaa hawlaha ugu haboon ee kuliyaada si ay u fuliso iyo sida ugu wanaagsan ee loo habayn karo oo loo bixin karo, oo ay ku jirto tixgelinta dhammaan hawlaha ay ku taliyaan Weydiinta. Ka-qaybgalka iyo dhageysiga dad iyo ururo kala duwan waxay xoojin doontaa soo jeedintayada.

Mudnaanta hore waxay noqon doontaa in lala heshiiyo la-hawlgalayaasha waaxyaha natiijooyinka dhabta ah ee kuliyaada guuleysta ay bixin doonto, si loo ogeysiyo dhammaan shaqada dheeraadka ah.

Talo soo jeedin 30: In [kuleejku] lahaado shaqaale joogto ah oo ku filan si ay u maareeyaan hawsheeda una horumariyaan shaqadeeda iyada oo ka jawaabaysa dalabaadka adeegyada dab-demiska iyo samatabbixinta qaran ahaan iyo shuruudaha guddiga. Kuleejku wuxuu u baahan doonaa inuu helo tas-hiilaad joogto ah, oo ay ku jiraan tas-hiilaad loogu talagalay tababbarka dhabta ah iyo waxbarashada. Waxaan filaynaa in inta badan tababarka iyo waxbarashada ay bixin doonaan oo ay hogaamin doonaan dab-demiyeyaasha khibrada ku habboon ee laga soo qaatay munaasabada ayaa looga baahan yahay adeegyada dab-demiska iyo samatabbixinta ee dalka oo dhan. (113.53)

Dawladdu waxay aqbashaa taladan mabda' ahaan.

Eeg talada 29. Tan waxa qabsan doona wada tashiga ku saabsan hawlaha ugu haboon ee kuliyaada si ay u fuliso iyo sida ugu wanaagsan ee loo habayn karo loona bixin karo.

Talo soo jeedin 31: In Kormeeraha Boqortooyada ee Constabulary iyo Dabdemiska iyo Adeegyada Badbaadinta ("Kontaroolada") u kormeero Kooxda Dab-damiska London sida ugu dhakhsaha badan si ay u qiimeeyaan uguna warbixiyaan:

- a) ilaa inta qolka kontaroolka hadda lagu daray ururka;
- b) wax ku oolnimada qabanqaabada lagu aqoonsanayo baahiyaha tababarka ee shaqaalaha qolka kontaroolka, bixinta tababar wax ku ool ah iyo diiwaan gelinta natiijooyinkeeda;

- c) waxtarka qolka kantaroolka guud ahaan;
- d) Awoodda qolka kantaroolka si uu u maareeyo tiro badan oo codsiyo is-daba-joog ah oo talo iyo kaalmo ah oo ka imanaya dadka ay sida tooska ah u saameeyeen dabka ama xaaladaha degdegga ah; iyo
- e) tayada iyo waxtarka ee qabanqaabada xiriirka ka dhexeeya qolka kantaroolka iyo taliyaha dhacdada. (113.55)

Kormeeraha Sharaftiisa ee Adeegyada Dabka iyo Samatabbixinta (HMICFRS) ayaa aqbala taladan.

HMICFRS waxay inta badan kormeertay Kooxda Dabdamiska London Febraayo 2024 waxtarkooda, hufnaantooda iyo maamulka dadka. Natiijooyinka waxaa la daabacay bisha Kow iyo Tobnaad 2024.

Guud ahaan, HMICFRS waxay ogaatay in Kooxda Dabdemiska London ay horumar la taaban karo ka sameeyeen waxqabadkooda tan iyo kormeerkoodii hore ee bisha Kowaad 2022. Kooxda Dabdemiska London waxay wanaajisay fahamkeeda khatarta ah, waxay sii wadaa inay si degdeg ah uga jawaabto dabka waxaana loo arkaa inay aad ugu fiican tahay ka jawaabista shilalka waaweyn iyo wakaaladaha badan.

Talo soo jeedin 32: In sida ugu dhakhsaha badan ee suurtoogalka ah kormeeruhu u soo kormeero Ciidanka Dab-demiska London si ay u eegaan ugana warbixiyaan qabanqaabada ay u dejiyeen si ay u qiimeeyaan tababarka taliyeyaasha dhacdooyinka ee heerarka kala duwan iyo inay sii wadi karaan kartidooda, ha noqoto hab dib u habeyn ah ama si kale. (133.56)

Kormeeraha Sharaftiisa ee Adeegyada Dabka iyo Samatabbixinta (HMICFRS) ayaa aqbala taladan.

Eeg talada 31.

Talo soo jeedin 33: In sida ugu dhakhsaha badan ee macquulka ah kormeeruhu u kormeero LFB si ay u baaraan ugana warbixiyaan habaynteeda ururinta, kaydinta iyo qaybinta macluumaadka si waafaqsan qaybta 7(2)(d) ee Xeerka Adeegyada Dabka iyo Samatabbixinta 2004, iyo gaar ahaan habaynteeda lagu ogaanayo dhismayaasha la degan yahay ee khatarta sare leh iyo qaybinta, kaydinta iyo qaybinta macluumaadka iyaga la xidhiidha (113.57)

Kormeeraha Sharaftiisa ee Adeegyada Dabka iyo Samatabbixinta (HMICFRS) ayaa aqbala taladan.

Eeg talada 31.

Talo-soo-jeedin 34: In Ciidanka Dab-demiska London ay dejiyaan nidaamyo taagan oo wax ku ool ah oo lagu ururiyo, looga fiirsado oo si wax ku ool ah loo fuliyo casharradii laga bartay dhacdooyinkii hore, weydiimo iyo baaritaanno. Nidaamyadaasi waa inay ahaadaan sida ugu fudud ee suurtoogalka ah, dabacsanaan iyo nooc ah oo hubin doona in isbeddel kasta oo ku habboon ku-dhaqanka ama habraaca si degdeg ah loo fuliyo. (113.58)

Kooxda Dabdamiska London (LFB) waxay aqbashaa dhammaan talooyinka khuseeya iyaga, oo ay ku jirto tan si toos ah iyaga loola jeedo.

LFB waxaa ka go'an in ay hubiso in casharrada dhacdooyinka laga bartay iyo dhaqanka wanaagsan lala wadaago guud ahaan ururka iyo hay'adaha muhiimka ah.

Ururinta barashada iyo xogta dhacdooyinka hawlgalka waa la hagaajiyay, iyada oo loo dhaqaaqay hab furfuran oo taageero ah oo ku saabsan waxbarashada, taas oo ka tarjumaysa habka ugu wanaagsan ee qaybaha kale sida caafimaadka iyo duulista.

Dhacdooyinka muhiimka ah iyo kuwa waaweynba waxaa loo kala hormariyaa ujeedooyinka waxbarashada, si macluumaadka loola wadaago shaqaalaha sida ugu dhaqsaha badan ee suurtoogalka ah, haddii shilalka la midka ah ay mar kale dhacaan.

Guutadu waxa ay soo bandhigtay wargelin cusub - Operational News Flash - si ay si degdeg ah u siiso macluumaadka muhiimka ah ee khatarta ah si toos ah shaqaalaha hawlgalka kaas oo sidoo kale ka sooca baahida-la-ogaanshaha iyo aqoonta wanaagsan ee la xidhiidha barashada hawlgelinta iyo tilmaamta khataraha hawlgalka.

Recommendation 35: That fire and rescue services that continue to use low power intrinsically safe radios as part of breathing apparatus consider reserving them only for situations in which there is a real risk of igniting flammable gases and generally using radios of higher power, particularly in high-rise buildings. (113.59).

Golaha Taliyayaasha Dab-demiska Qaranka (NFCC) wuu aqbalay taladan isagoo ka wakiil ah dhammaan adeegyada dabka iyo samatabbixinta.

NFCC waxay sahminaysaa adeegyada dab-demiska iyo samatabbixinta si ay u fahmaan waxa qabanqaabada hadda jira ee heer deegaan iyo waxa taageerada qaranka loo samayn karo si adeegyada taageerada loo buuxiyo taladan.

NFCC waxay soo saari doontaa qorshaha gaarsiinta dhammaadka bisha Afraad 2025 si loo dejiyo tallaabooyinka ay qaadi doonaan natiijada.

Talo soo jeedin 36: In dhammaan adeegyada dab-demiska iyo samatabbixinta ay tixgaliyaan bixinta dhammaan dab-demiska raadiyaha dhijitaalka ah. (113.60)

Golaha Taliyayaasha Dab-demiska Qaranka (NFCC) wuu aqbalay taladan isagoo ka wakiil ah dhammaan adeegyada dabka iyo samatabbixinta.

Eeg talada 35.

Talo soo jeedin 37: Maadaama isgaarsiinta raadiyahaha ay tahay mid aan la isku haleyn karin meelo gaar ah, waxaan ku talineynaa in dabdemiska loo tababaro inay si habboon uga jawaabaan luminta isgaarsiinta iyo inay fahmaan sida loo soo celiyo. (113.61)

Golaha Taliyayaasha Dab-demiska Qaranka (NFCC) wuu aqbalay taladan isagoo ka wakiil ah dhammaan adeegyada dabka iyo samatabbixinta.

NFCC waxay dib u eegtay nuxurka hagitaan hawleed qaran waxayna sahamiyeen adeegyada dabka iyo samatabbixinta si ay u ogaadaan waxa tallaabooyin dheeraad ah oo la bixin karo si ay u taageeraan wacyiga iyo tababarka ku saabsan sida looga jawaabayo luminta isgaarsiinta.

NFCC waxay soo saari doontaa qorshaha gaarsiinta dhammaadka bisha Afraad 2025 si loo dejiyo tallaabooyinka ay qaadi doonaan natiijada.

Talo soo jeedin 38: In tababar aasaasi ah oo ku saabsan qaab dhismeedka iyo hawlgalka nidaamka biyo-gelinta, oo ay ku jiraan noocyada kala duwan ee biyo-mareennada loo isticmaalo iyo shaqadooda, in la siiyo dhammaan dab-demiska. Waa in sidoo kale la siiyaa tababar ku saabsan tallaabooyin wax ku ool ah si loo kordhiyo socodka biyaha iyo cadaadiska marka loo baahdo. (113.62)

Golaha Taliyayaasha Dab-demiska Qaranka (NFCC) wuu aqbalay taladan isagoo ka wakiil ah dhammaan adeegyada dabka iyo samatabbixinta.

NFCC waxay dib u eegis ku samaysay hagida hawlgelinta qaranka waxayna sahan ku samaynaysaa adeegyada dab-demiska iyo samatabbixinta si ay u ogaadaan tallaabooyinka dheeraadka ah ee la bixin karo si ay u taageeraan wacyiga iyo tababarada nidaamka biyo-gelinta.

NFCC waxay soo saari doontaa qorshaha gaarsiinta dhammaadka bisha Afraad 2025 si loo dejiyo tallaabooyinka ay qaadi doonaan natiijada.

Talo soo jeedin 39: In dhammaan adeegyada dab-demiska iyo samatabbixintu ay aasaasaan oo ay dib u eegis ku sameeyaan hab-maamuuska lagu heshiiyey ee hawl-wadeennada biyaha ee degaannadooda si ay awood ugu yeeshaan xidhiidh wax ku ool ah oo u dhexeeya iyaga oo la xidhiidha bixinta biyaha ee ujeedooyinka dab-demiska. (113.63)

Golaha Taliyayaasha Dab-demiska Qaranka (NFCC) wuu aqbalay taladan isagoo ka wakiil ah dhammaan adeegyada dabka iyo samatabbixinta.

NFCC iyo saraakiisha hormoodka ah ee adeega dab-demiska ee biyaha ayaa kala hadlaya hawl-wadeenada biyaha sidii loo xoojin lahaa qabanqaabada jira iyo Ofwat si loo ogaado horumarada suurtagalka ah ee isdhexgalka ka dhexeeya adeegyada iyo hawl-wadeenada biyaha.

NFCC waxay soo saari doontaa qorshaha gaarsiinta dhammaadka bisha Afraad 2025 si loo dejiyo tallaabooyinka ay qaadi doonaan natiijada.

Talo-soo-jeedin 40: In Hay'adda Heerarka Ingiriiska ay wax ka beddesho BS 750 si loogu daro sharraxaadda duruufaha lagu cabbirayo isu-socodka kaas oo ay tilmaamayso cutubka 10.2. (113.64)

Hay'adda Heerarka Ingiriiska (BSI) way aqbashay taladan.

Waxay wax ka beddeli doonaan BS 750 si waafaqsan waxayna filayaan inay daabacaan heerka dib loo eegay, iyadoo la raacayo nidaamka horumarinta heerarka caadiga ah iyo muddada wadatashiga dadweynaha, illaa dhammaadka 2025.

Talo-soo-jeedin 41: In Guddida Dab-demiska Qaranku ay ka fiirsadaan haddii, iyo haddii ay sidaas tahay duruufaha jira, dab-demiska waa in laga niyad-jebiyaa inay ka baxaan awaamiirtooda iskood oo ay siiyaan tabobar ku habboon sidii looga jawaabi lahaa xaalad noocaas ah. (113.65)

Golaha Taliyayaasha Dab-demiska Qaranka (NFCC) wuu aqbalay taladan.

Dabdemisyadu waxay ku shaqeeyaan jawi aad khatar u ah oo firfircoon halkaas oo ka jawaabista isbeddelada ay lama huraan u tahay ku dhaqanka shaqo ee badbaadada leh. Awooda lagu gudbiyo isbeddelada jawiga hawlgalka, wakhtiga dhabta ah, iyo baahida loo qabo in laga weecdo ujeedooyinka mararka qaarkood, waa lama huraan.

NFCC waxay dib u eegtay hagitaan laxiriirta hadda jirta oo ku saabsan warbixin kooban iyo xogwaraysi shaqaalaha waxayna sahminayaan adeegyada dabka iyo samatabbixinta si ay u go'aamiyaan talaabooyinka dheeriga ah ee taageeri kara wacyiga iyo tababarka aaggan.

NFCC waxay soo saari doontaa qorshaha gaarsiinta dhammaadka bisha Afraad 2025 si loo dejiyo tallaabooyinka ay qaadi doonaan natiijada.

Talo soo jeedin 42: In sharciga [2004] dib u eegis lagu sameeyo lana tixgaliyo in la siiyo Xoghaye Dawladeed oo magacaaban awoodda uu ku fuliyo hawlaha jawaab-celiye heerka 1 ee booskiisa muddo xaddidan. (113.67)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Xafiiska Golaha Wasiirada ayaa dib u eegi doona awoodaha faragelinta sharciga, isagoo la tashanaya waaxyaha kale ee dowladda.

Talo soo jeedin 43: Xeerka 23 ee Xeerka Masiibooyinka Madaniga ah ee 2004 (Qorshaynta Degdegga ah) Xeerarka 2005 waxay u baahan yihiin jawaab-bixiye Qaybta 1 inuu tixgeliyo marka uu qorshaynayo hawlaha ururrada iskaa wax u qabso ee khuseeya. Haddaba waxaanu ku talinaynaa in xeerka wax laga beddelo si looga baahan yahay jawaab-bixiyeyaasha Qaybta 1-aad si ay u abuuraan oo ay u ilaaliyaan wada-shaqeynta ururada mutadawiciinta, bulshada iyo diinta ee meelaha ay masuulka ka yihiin u diyaargarowga iyo ka jawaabista xaaladaha degdegga ah. (113.68)

Dawladdu waxay aqbashaa taladan mabda' ahaan.

Waxaan qiraynaa doorka muhiimka ah ee qaybta iskaa wax u qabso, bulshada iyo iimaanka (VCFS) ee dhammaan dhinacyada adkeysiga waxaana naga go'an inaan dhisno xiriir iyo wadashaqeyn adag kooxahan. Si kastaba ha ahaatee, iyadoo ay ugu wacan tahay nooca kala duwan ee qaybta, waxaan soo jeedineynaa wadatashi degdeg ah waxaana xaqiijin doonaa natiijada ka dib 2025. Waa in aan ka fikirno haddii meel dhigista waajibaadka qaanuunku yahay habka ugu wanaagsan ee lagu gaari karo ka qaybqaadasho xoog leh iyo waxa culayska ku leh waajib kasta oo sharciyeed kasta oo laga yaabo inuu ku yeesho labada ka jawaabayaasha degdegga ah iyo ururada VCFS laftooda, gaar ahaan kuwa yar yar ee ku dhex milmay bulshooyinka, sida kuwa aadka muhiimka u ah taageerada bulshada Grenfell.

Talo soo jeedin 44: Tilmaanta hadda jirta ee u diyaar garowga xaaladaha degdegga ah waxa ay ka kooban tahay dhawr dukumeenti, kuwaas oo dhammaantood aad u dheer, xaaladaha qaarkoodna wakhtigoodii dhacay. Waxaan ku talineynaa in hagista dib loo eego, la dhimo dhererka oo lagu xoojiyo hal dukumeenti taas oo si weyn xoogga u saareysa baahida loo qabo kuwa hogaaminaya jawaabta si loo tixgeliyo shuruudaha soo kabashada, baahida loo qabo aqoonsiga dadka nugul, muhiimada aqoonsiga iyo hubinta iskaashiga mutadawiciinta, bulshada iyo kooxaha caqiidada waxayna waafaqsan tahay sharciga sinnaanta ee 2010. (113.69)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan si buuxda u tixgalin doonaa natiijada dib u eegista adkeysiga. Talaabada kowaad ahaan, waxaanu daabici doonaa hagida jawaab bixiyaasha maxaliga ah ee dib loo eegay ee ku saabsan 'Aqoonsiga iyo Taageerida Dadka Jilicsan' guga 2025.

Talo soo jeedin 45: In tixgalinta bini'aadantinimada si cad loo aqoonsado iyada oo laga dhigayo mabda'a sagaalaad ee wax-ka-qabashada iyo soo kabashada waxtarka leh. (113.69)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan si buuxda u tixgalin doonaa natijada dib u eegista adkeysiga.

Talo soo jeedin 46: Dhacdooyinka ayaa muujiyay, si kastaba ha ahaatee, in loo baahan yahay faham cad oo ku saabsan dabeecadda qabanqaabada Dahabka London, gaar ahaan xaaladaha ay hal degmo saamaysay. Haddaba waxaanu ku talinaynaa in hab-raaca hab-socodka hab-raacaas dib-u-eegis lagu sameeyo, isla markaana madaxda cusub ee hadda jirta iyo kuwa cusubba la siiyo tababaro joogto ah si loo hubiyo inay aqoon u leeyihiin mabaadi'deeda. (113.70)

Dawladdu waxay taageertaa taladan loo soo jeediyay maamullada hoose ee London iyo Guddiga u adkaysiga Gobolka ee Dawladaha Hoose.

Qaab dhismeedka adkeysiga London waxa lagu dejiyay Xeerka Xaaladaha Madaniga ah ee 2004 iyo hagitaankeeda sharciga ah, *U Diyaargarowga Degdegga ah*. Kuwaani waxay u baahan yihiin hal istaraatiijiyadeed oo ka dhexeeya hay'adaha kala duwan ee London iyo sidoo kale iskaashiyo kala duwan oo 'Madasha Resilience Forum' ee xaafad kasta oo London ah iyo magaalada London.

Maamulka Gobolka ee Maamulka Degmada London wuxuu taageeraa maamulada maxalliga ah ee London gudashada waajibaadkooda adkeysiga ee hoos imaanaya Xeerka Xaaladaha Madaniga ah ee 2004. Tan waxa ku jira lahaanshaha habaynta Dahabka London, kaas oo Guddigu ka shaqaynayey dib u habaynta ilaa dabkii Grenfell Tower.

Tan waxa ka mid ahaa cusboonaysiinta hababka hawlgalinta Dahabka London, daabacaadda hagitaan la cusboonaysiiyay oo loogu talagalay madaxda fulinta, ka-qaybgalka firfircoon ee Guddiga Resilience Regional ee maamulka maxalliga ah ee ku saabsan ogaysiinta shil degdeg ah, iyo horumarinta barnaamij tababar oo loogu talagalay dhammaan madaxda sare ee London iyo saraakiisha kale ee golaha sare ee qabanqaabada London Gold ee la qorsheeyay in la keeno 2025. Dib u eegis dheeri ah oo ku saabsan hababka Dahabka London ayaa la qorsheeyay sanadkan si loo xaqiijiyo inay buuxiyeen talada weydiinta.

Talo soo jeedin 47: In golayaasha adkeysiga maxalliga ahi qaataan halbeegyada qaranka si loo xaqiijiyo tababar wax ku ool ah, u diyaargarowga iyo qorsheynta xaaladaha degdegga ah iyo in la qaato qorshayaal hanti dhowr ah oo madaxbannaan si loo ogaado cilladaha iyo u hoggaansanaanta sugidda. (113.71)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan sifayn doonaa oo aan cusboonaysiin doonaa Heerarka Resilience National Forums Resilience Local (LRFs) si aan u caddeeyo waxa laga filayo golayaasha adkeysiga deegaanka. Shaqo dheeraad ah ayaa la qaadi doonaa si loo go'aamiyo heerarka ku habboon ee hubinta, oo ay ku jiraan horumarinta shahaadooyinka iyo shahaadooyinka si ay awood ugu yeeshaan maamulada maxalliga ah iyo golayaasha adkeysiga maxalliga ah si ay u hubiyaan bixinta tababarkooda oo ka soo horjeeda Qaab-dhismeedka Shahaadooyinka Qaranka.

Waxaan sidoo kale dhisnay habab si aan si wanagsan ugu fahanno golayaasha adkeysiga maxalliga ah waxqabadkooda, kartida iyo kartida, ka dib markii la hirgeliyay awoodda asaasiga ah ee golaha adkeysiga maxalliga ah iyo maalgelinta kartida 2021. Waxaa naga go'an inaan wax badan si wadajir ah u sameyno si aan u xoojinno LRFs, oo ay ku jirto iyada oo loo marayo kuwa xooggan ee LRF raadraaca. Waxaan sidoo kale horay u soo bandhignay warbixinno rasmi ah si aan si wanaagsan u fahamno golayaasha adkeysiga maxalliga ah 'diyaargarowga, in aan helno habka qiimeynta kartida maxalliga ah ee tareenka, iyo qorsheynta inaan tijaabino borotokoolka dib-u-eegista asxaabta cusub ee golayaasha adkeysiga maxalliga ah si ay uga wada shaqeeyaan si ay u qiimeeyaan qorshahooda, jawaabahooda iyo waxqabadkooda soo kabashada, oo ay ku jiraan tababarka. Tani waxay ka caawin doontaa iskaashiga dawladda iyo deegaanka labadaba inay fahmaan halka ay ku wanaagsan yihiin iyo meelaha ay ku liitaan oo ay horseedaan horumar.

Talo-soo-jeedin 48: In la keeno hannaan si madax-bannaan loogu xaqiijinayo inta jeer iyo tayada tababarrada ay bixiyaan maamulada maxalliga ah iyo jawaab-bixiyeyaasha kale ee Qaybta 1. (113.71)

Dawladdu waxay aqbashaa taladan loo jeediyay jawaab-bixiyeyaasha Qaybta 1 mabda' ahaan.

Waxaa jira tiro hay'ado sharciyeysan iyo kormeerayaal ah oo ka kala tirsan ururada jawaab bixiyayaasha si ay u taageeraan si ay u gutaan mas'uuliyadahooda sida uu dhigayo sharciga xaaladaha madaniga ah. Waxaan aqoonsannahay inay jiraan wax badan oo ay tahay inaan sameyno si aan u wanaajino joogtaynta tababarka iyo dejinta rajooyin cad. Sidaa darteed waxaanu u wakiishay Golaha Xirfadlayaasha Waaxda Madaxa banaan inay dib u eegis ku sameeyaan Heerarka Shaqo ee Qaranka. Heerarkan cusub ayaa dejin doona aqoonta iyo xirfadaha ay dadku u baahan yihiin si ay u noqdaan kuwo karti u leh doorkooda adkeysiga waxayna horumarin doonaan tayada iyo helitaanka tababarka. Akadeemiyada Resilience UK (UKRA) oo la bilaabay bisha Afraad 2025 waxay bixin doontaa manhaj tababar oo ku salaysan heerarkan.

Waxaan dejin doonaa rajada nooca iyo inta jeer ee tababarka ee Heerarka U adkaysiga Qaranka ee golayaasha adkeysiga maxalliga ah ee lagu sheegay talada 47.

Sido kale tan, marka la eego jawaab bixiyaasha heerka 1 ee dawlada hoose gaar ahaan, MHCLG waxay la shaqayn doontaa la-hawlgalayaasha maxalliga ah si ay u abuurto nidaam ay maamullada hoose uga warbixiyaan tababarka iyo horumarka.

Talo-soo-jeedin 49: In maamullada deegaanku ay tababaraan dhammaan shaqaalaha, oo ay ku jiraan madaxda sare, si ay u tixgeliyaan adkeysiga qayb ka mid ah waajibaadkooda. (113.73)

Dawladdu waxay taageertaa taladan loo jeediyay maamulada deegaanka.

Waxaan filaynaa in dhammaan shaqaalaha ay khusayso la siiyo tababarka lagama maarmaanka ah. Maamulka deegaanka waa in awood loo siiyo si ay u go'aamiyaan mid ka mid ah shaqaalaha si uu u qaato tababar ku habboon oo ku habboon baahiyaha deegaankooda. Heerarka Shaqada Qaranka ee lagu xusay talada 35 ayaa kaa caawin doona go'aankan.

Ururka Dawlada Hoose iyo SOLACE waxay bixiyaan tababaro balaadhan oo loogu talagalay madaxda sare, oo ay ku jiraan qaar laga heli karo Kuliyada Qorshaynta Degdegga ah.

Akadeemiyada Resilience UK, oo la bilaabay bisha Afraad 2025, iyo Ururka Dawlada Hoose waxay sidoo kale ku tala jiraan inay bixiyaan barnaamij tababar oo ku saabsan ka-hortagga adkeysiga, u diyaargarowga iyo ka jawaabista madaxda fulinta ee dawladda hoose iyo maareeyayaasha sare.

Talo soo jeedin 50: RBKC may lahayn hab wax ku ool ah oo lagu ururiyo laguna duubo macluumaadka ku saabsan kuwa laga soo barakiciyey munaaradda iyo dhismooyinka ku xeeran, oo ay ku jiraan kuwa maqan. Soo ururinta macluumaadka la isku halayn karo ee caynkaas ah waa adag tahay caqabadaha laga yaabo inay la kulmaan maamulka deegaanka ee Qaybta 1 jawaabeyaasha way kala duwanaan doonaan iyadoo loo eegayo nooca xaaladda degdegga ah. Waxaan ku talineynaa in dhammaan maamulada maxalliga ah ay dejiyaan habab lagu helo laguna duubo macluumaadka noocan ah, haddii ay suurtagal tahay qaab elektaroonig ah, oo ay ku dhaqmaan sidii loogu shaqeyn lahaa xaalado kala duwan oo kala duwan. (113.74)

Dawladdu waxay taageertaa taladan loo jeediyay maamulada deegaanka.

Mas'uuliyaddan waxaa lagu iftiimin doonaa hagitaan qeexaysa waajibaadka muhiimka ah ee maamulada deegaanka Waxaan ogsoonahay in kartida iyo shuruudaha lagu

samaynayo arrintan lagu go'aamin doono xaaladaha degdegga ah, xaaladaha iyo baahida dadka ay dhibaataadu saameysey.

Talo soo jeedin 51: In dhammaan maamulada degaanku ay sameeyaan qabanqaabada sida ugu macquulsan ee loogu suurtagelinayo inay dadka ku meeleeaan hoy ku meel gaar ah ogeysiis gaaban iyo siyaabo buuxinaya shuruudahooda shakhsi ahaaneed, diimeed iyo dhaqameed. Nidaamyadan oo kale waa in, inta suurtoogalka ah, ay ku lug yeeshaan bixiyeyaasha deegaanka ee guryaha bulshada. (113.75)

Dawladdu waxay taageertaa taladan loo jeediyay maamulada deegaanka.

Maamulka deegaanka ayaa horey u lahaa waajibaad sharci ah sida uu dhigayo sharciga guryeynta ee 1996 si ay dib ugu celiyaan dadka ku barakacay xaalad degdeg ah. Mas'uuliyaddan waxaa lagu iftiimin doonaa hagitaan qeexaysa waajibaadka muhiimka ah ee maamulada deegaanka.

Talo-soo-jeedin 52: In dhammaan maamullada deegaanku ay ku daraan qorshayaashooda deg-degga ah qabanqaabada bixinta gargaar maaliyadeed oo degdeg ah dadka ay saameeyeen xaalad degdeg ah. (113.76)

Dawladdu waxay taageertaa taladan loo jeediyay maamulada deegaanka.

Maamulka deegaanku waxa ay si fiican u fahmayaan degaanadooda iyo qorshayaasha kadiska ah, laakiin dawlada waxa ka go'an in ay la shaqeyso maamulada maxaliga ah iyo Ururka Dawlada Hoose si ay u fahmaan sida ugu wanaagsan ee qorshayaasha taageerada maaliyadeed loogu biirin karo qorshayaasha degdega ah ee dawlada hoose iyo, halka ay ku haboon tahay, caawinta go'aaminta nooca taageerada maaliyadeed ee ku haboon.

Talo-soo-jeedin 53: In iyada oo qayb ka ah qorshahooda xaaladaha degdegga ah ay mas'uuliyiinta deegaanku si faahfaahsan uga fiirsadaan helitaanka shaqaalaha muhiimka ah iyo doorka laga filayo inay ciyaaraan si loo sameeyo qabanqaabo ku haboon oo degdeg ah si loo hubiyo, inta suurtoogalka ah, sii wadida taageerada. (113.76)

Dawladdu waxay taageertaa taladan loo jeediyay maamullada maxalliga ah, iyadoo xustay in taladan la sameeyay iyadoo la tixraacayo shaqaalaha bulshada.

MHCLG waxaa ka go'an inay la shaqeyso Waaxda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada, Waaxda Waxbarashada iyo Ururka Dawlada Hoose si loo hubiyo in hagidda shaqada bulshada ee shaqaalaha muhiimka ah lala wadaago waaxda iyo in tababarka la calaamadeeyay.

Talo soo jeedin 54: In iyada oo qayb ka ah qorshahooda deg-degga ah maamullada maxalliga ahi ay sameeyaan qabanqaabo wax ku ool ah oo lagu sii wado xidhiidhka kuwa u baahan gargaarka iyaga oo isticmaalaya tignoolajiyada ugu habboon iyo luqado kala duwan oo ku habboon aagga. (113.77)

Dawladdu waxay taageertaa taladan loo jeediyay maamulada deegaanka.

Maamulka maxalliga ah ayaa horey u lahaa waajibaad sharci ah iyada oo loo marayo waajibaadkooda hoos yimaada Xeerka Xaaladaha Madaniga ah ee 2004. Mas'uuliyaddan waxaa lagu iftiimin doonaa hagitaan qeexaysa waajibaadka muhiimka ah ee maamulada deegaanka.

Talo-soo-jeedin 55: In dhammaan maamullada deegaanku ay ku daraan qorshayaashooda wax ka qabashada xaaladaha degdegga ah ee habaynta xogta dadweynaha si kasta oo la isugu geeyo hababka casriga ah ee isgaadhsiinta waxay u badan tahay inay waxtar u leeyihiin meelaha ay mas'uulka ka yihiin. (113.78)

Dawladdu waxay taageertaa taladan loo jeediyay maamulada deegaanka.

Maamulka maxalliga ah ayaa horey u lahaa waajibaad sharci ah iyada oo loo marayo waajibaadkooda hoos yimaada Xeerka Xaaladaha Madaniga ah ee 2004. Mas'uuliyaddan waxaa lagu iftiimin doonaa hagitaan qeexaysa waajibaadka muhiimka ah ee maamulada deegaanka.

Talo soo jeedin 56: In wixii hore ee ay booliisku ugu yeeraan "xafiiska khasaaraha" lagu sifeeyo si cad in aysan siinin macluumaadka dadweynaha ee ku saabsan dadka ay saameeyeen xaaladda degdegga ah. (113.78)

Golaha Taliyayaasha Booliiska Qaranka (NPCC) wuu aqbalay taladan.

NPCC waxa ay ka shaqaynaysay in ay soo saarto talo la mid ah oo ay samaysay 2018 ee Kerslake ee madaxa banaan ee qaraxii Manchester Arena. Waxay cusbooneysiyeen habraacyada hawlgalka caadiga ah ee xafiiska dhibbanaha waxayna sii wadi doonaan xaqijinta gaarsiinta iyaga. In kasta oo xafiiska khasaaruhu uu sii ahaan doono in loo yaqaanno sidan oo kale, NPCC waxay la shaqeysay hoggaanka isgaarsiinta xoogga si ay si cad u qeexaan shaqooyinka xafiiska dhaawacyada waxayna kala shaqeynayaan dowladda hoose si loo hubiyo in isgaarsiinta haddii ay dhacdo halis ah ay u caddahay dadweynaha. Taladii si buuxda ayaa loo fasaxay.

Talo-soo-jeedin 57: In tixgalin dheeraad ah la siiyo talooyinka lagu soo jeediyay warbixinta Wajiga 1 aad iyadoo la eegayo natiijooyinkayaga warbixintan. (113.82)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Waxaan ku wajahnay talooyinkan ka jawaab celinta Macluumaadka Bixinta Degdegga ah ee Wadaagga Plus (EEIS+) oo la daabacay 2 bisha Laba iyo Tobnaad 2024.

Talo soo jeedin 58: In dib loo eego talada ku jirta cutubka 79.11 ee hagaha LGA. (113.83)

Dawladdu way aqbashay taladan.

Talada ku jirta cutubka 79.11 ee Hagaha LGA ayaa dib loo rogay 2021. Xafiiska Arrimaha Gudaha wuxuu damacsan yahay inuu daabaco hagitaan cusub oo ku saabsan arrimaha ku xusan cutubka 79.11 sanadka 2025.

Hadalka Ra'iisul Wasaare ku-xigeenka ee Baarlamaanka oo ku saabsan jawaabta ay dowladdu ka bixisay warbixintii u dambeysay ee Grenfell Tower Inquiry

26 bisha Labaad 2025

Dowladdani waxay aqbashay in warbixinta ugu dambeysa ee baaritaanka Grenfell Tower ay noqoto mid horseeda isbeddel nidaameed oo waara. Dhammaan xubnaha Golaha, kuwii hore iyo kuwa hadda, waxay la wadaagi doonaan cadhadayda ku saabsan natiijada naxdinta leh. Guddoomiyaha su'aalaha, Sir Martin Moore-Bick, iyo kooxdii heeganka ahayd waxay daaha ka rogeen caddaymo ceeb ah oo ku saabsan guul-darrooyinka siyaasadeed, shirkadeed iyo shaqsiyadeed ee soo socday tobannaan sano. Kuwani waxay horseedeen dhimashada 72 qof oo aan waxba galabsan, 18 ka mid ah ay ahaayeen carruur, habeenkaas foosha xumaa ee bisha Lixaad 2017. Waxay ahayd khiyaamo qaran iyo masiibo qaran oo aan dib dambe u dhicin. Waxaan maanta ku celinayaa wixii uu Ra'iisul Wasaaruhu bishii Sebtembar u sheegay qoysaskii ay ka geeriyodeen, kuwii ka badbaaday iyo kuwa ka tirsan beesha Grenfell, oo qaarkood maanta nala joogaan Gallery: anigoo ku hadlaya magaca dawladda, kan dawladda Ingiriiska iyo kuwa mas'uulka ka ah, aad baan uga xumahay.

Warbixinta baaritaanka ayaa soo jeedisay 58 talo-bixin, kuwaas oo 37 ka mid ah ay ku socdeen dawladda. Dawladdu waxay aqbashaa natiijada warbixinta waxayna u gudbin doontaa dhammaan talooyinka. Jawaabtayada maanta la daabacay waxay ka hadlaysaa mid walba markeeda oo sii socota, si aan u dejino dib-u-habeyntena ballaaran ee guryaha bulshada iyo qaybta dhismaha. Marka aan samayno isbeddelladan muhiimka ah, waxaan daabici doonaa warbixinnada saddexdii biloodlaha ah ee ku saabsan horumarka iyo cusboonaysiinta baarlamaanka sannad kasta. Dawladdu way u furan tahay in la baadho, wayna kula xisaabtami doontaa wax qabadkooda.

Waxaanu mudnaan siin doonaa dadka deegaanka waxaanu ilaalin doonaa danahooda, waxaanu hubin doonaa in warshaduhu dhisaan guryo ammaan ah, waxaanu bixin doonaa isla xisaabtan iyo dhaqangelin cad. Inaad haysato qof meel kasta oo ku nool guri ammaan ah waa hal qof oo aad u badan. Taasi waxay noqon doontaa mabda'a hagaya, waana inuu noqdaa midka qof kasta oo raba inuu dhiso ama daryeelo guryaheenna. Taasi waxay noqon doontaa qayb muhiim ah oo ka mid ah dhaxalka Grenfell.

In ku dhow siddeed sano, in kasta oo ay xanuunsadeen, dadka dhintay, kuwa badbaaday iyo xubnaha bulshada waxay u ololaynayaan si go'aan ah, oo aan doonayn in qofna uu u dhibo sida ay u dhibaataysan yihiin. Waxaa haboon in la yiraahdo nidaamka dhismaha ee aan maanta haysano maaha mid la mid ah kii sida saxda ah loogu dhaliilay warbixinta — kii aan horgeynay dhacdooyinkii foosha xumaa ee 2017. Laakiin waxa kale oo cad in ay jiraan wax badan oo kale oo la qabanayo, markaa waxaan ku dhawaaqi karaa in aanu samayn doono hal nidaam oo dhismo iyo lataliye sare oo dhismaha ah. Waxaan dejin doonaa qorshayaashayada oo faahfaahsan dabayaaqada sanadkan.

Waxaan aqbalayaa talooyinka si xirfadle loogu sameeyo injineerada dabka iyo qiimeeyayaasha, si aan shatiga u siiyo qandaraaslayaasha maamulaha iyo in aan dib u eego doorka xakamaynta dhismaha. Marka heerarku cad yihiin oo warshaduhu ay leeyihiin caddayn iyo hubanti ku saabsan sida shakhsiyaadka iyo shirkaduhu u dhaqmaan, waxay dhiirigelisaa kalsoonida maalgashadayaasha. Tani waxay wanaajin doontaa badbaadada dadka deegaanka, waxayna taageertaa warshadaha dhismaha iyo hadafkayaga ah inaanu bixino koboc dhaqaale.

Waxaan ballan qaadnay in 1.5 milyan oo guri aan ka dhisno Baarlamaanka si aan wax uga qabanno dhibaatooyinka guriyeynta ba'an ee dalkeenna, taasoo qayb ka ah qorshahayaga isbeddelka lagu horumarinayo noloshu dadka dalka oo dhan. Waa lagama maarmaan in guryahan mustaqbalka, iyo sidoo kale guryaha jira, ay noqdaan kuwo ammaan ah oo tayadoodu sarreyso, waxaan soo dhawaynayaa sida qaybo ka mid ah warshadaha ay u kiciyeen inay horseed u noqdaan isbeddelka lagama maarmaanka ah ee dhaqanka iyo habka.

Laakin si aynaan u iloobin, Sir Martin waxa uu ogaaday in wax ku saabsan hay'ad kasta iyo urur kasta oo loo xilsaaray ilaalinta munaaradda iyo ilaalinta kuwa ugu yeedhay guriga ay ku guuldareysteen. Gabagabadiisii ugu naxdinta badnayd waxay ahayd in geeri kasta la iska ilaalin karo. Weydiintaasi waxay daaha ka rogtay karti-xumo iyo dayac-xumo, kutaanaasul-la'aan iyo hawl-qabad la'aan, iyo daacad-darro cad iyo hunguri-xumo. Ururada fashilmey waxaa ka mid ahaa Xukuumaddii iyo maamulayaashii; Waaxda aan hadda hoggaamiyo, oo ku guul-darraysatay inay ku dhaqaaqdo khataraha la og yahay oo ay iska indho-tirtay, dib-u-dhigtay ama iska indho-tirtay arrimaha saameeya badbaadada noloshu; iyo shirkadaha wax soo saarka, oo ay ku jiraan Arconic, Kingspan iyo Celotex, kuwaas oo alaabtooda loo isticmaalay in lagu hagaajiyo munaaradda. Warbixintu waxay ogaatay in ay u dhaqmeen habacsanaan habaysan maadaama ay si khaldan u iibiyeen oo ay suuq geeyeen. Dhaqankooda calooshood-u-shaqeystayaasha ah ayaa faa'iido ka hor mariyey dadka waxayna ka faa'iidaysteen nidaamkii sharciyeed si ay uga baxsadaan isla xisaabtanka, oo leh cawaaqib dhimasho. Si aan u necbahay iyo ceebtooda, qaarkood waxay muujiyeen qoomamo yar waxayna diideen xitaa inay gacan ka geystaan hagaajinta dhibaataada badbaadada dhismaha ee ay sameeyeen wax badan si ay u abuuraan.

Shirkadaha waa in lagu xisaabtamaa doorkooda Grenfell. Xoghayaha Baarlamaanka, Xafiiska Golaha Wasiirada ayaa maanta ku dhawaaqaya in ay isticmaali doonto awoodo cusub sida uu dhigayo sharciga wax iibsiga ee 2023 si ay u baarto Arconic, Kingspan, Saint-Gobain oo ah milkiilaha Celotex wakhtigaas iyo ururada kale. Waxaan filayaa tallaabo degdeg ah, go'aan leh oo xaqiijin doona in horumarka la soo sheego.

Laakin waa in aan sameynaa wax badan si aan u hubinno in sharciyada saxda ah ay jiraan. Ilaa maantadan la joogo, goldaloolooyinka muhiimka ah ayaa ku jira sida loo habeeyo alaabta dhismaha. Kaliya dib-u-habeyn adag ayaanu beddeli doonaa dhaqankii u oggolaaday masiibadaas. Si taas loo gaaro, waxaan sidoo kale daabacnay maanta warqadda cagaaran oo dib u habeyn lagu sameeyo alaabta dhismaha. Waxay

naga caawin doontaa inaan gooyno qudhunka qaybta oo aan u oggolaano karti-xirfadeed inay xididdo. Badbaadada ayaa marka hore iman doonta, waxaana jiri doona dhaqan masuuliyadeed. Annagu waanu u dabbaal degi doonnaa kuwa jidka ku jira, oo kii gaabsadana xumaan buu heli doonaa. Mustaqbalka, shirkadaha khayaanada ah ayaa lagula xisaabtami doonaa. Warqadeena Cagaaran waxay qeexaysaa fikradaheena wakhtiga xabsiga ee maamulayaasha jebiya shuruucda iyo ganaaxyada aan xadidnayn halka amniga la geliyo khatarta. Waxaan sameyn doonaa wax kasta oo ay qaadato.

Qeybta oo dhan, waxaa jira rabitaan isbedel. Isbeddelkaas waa mid daahay, anaguna waanu hoggaamin doonaa. Waxaan u mahad celinayaa dhamaan eheladii iyo qaraabadii uu ka baxay, eheladii iyo qaraabadii uu ka baxayna samir iyo iimaan ka siiyo. Ololihii ay ku jireen waxa la soo saaray sharci cusub, oo xubno ka tirsan Xukuumaddani ay taageereen, kaas oo ka dhigay mid ammaankiisu sugan yahay. Everyone is safer thanks to the Building Safety Act 2022, which set new standards for the construction of residential buildings in England. Qof kastaa wuu ka badbaado badan yahay iyada oo ay u mahad celinayaan Xeerka Badbaadada Dhismaha 2022, kaas oo dejiyey heerar cusub oo lagu dhisayo dhismayaal la dego gudaha England. Dhammaan dadka ku nool guryaha dabaqyada ah hadda waxay og yihiin in albaabbada laga soo galo, gidaarada dibadda iyo qaab dhismeedka guryahoodu ay ku jiraan baaxadda qiimaynta khatarta dabka iyadoo ay ugu wacan tahay Xeerka Badbaadada Dabka 2021. Waxaa jira waajibaad cusub oo saaran milkiilayaasha iyo maamulayaasha dhismayaasha iyo dabaqyada. Xeerka Guriyeynta Bulshada (Regulation) ee 2023 wuxuu xaqiijinayaa in mulkiilayaasha lala xisaabtamayo.

Waxaan kula tartamay degmada Royal ee Kensington iyo Chelsea si ay u muujiyaan sida ay isu beddeshay aniga oo noqday mulkiilaha ku dayashada leh iyo maamulka deegaanka. Waxaan si gaar ah isha ugu hayn doonaa halka ay marayso, waxaanan dhagaysan doonaa kiraystayaasha si aan u qiimayno in ay guulaysatay iyo in kale.

Waxaan horay u sii wadeynaa qorshaha dardargelinta dib u habeynta si loo hagaajiyo dhammaan dhismayaasha dalka ee weli leh gogosha khatarta ah, iyo halka mulkiilayaasha dhismuhu ay ku yaraadaan, waanu tallaabo qaadi doonaa. Waxaan soo bandhigaynaa xeerar lagu hagaajinayo badbaadada dabka iyo daad-gureynta dadka naafada ah iyo deganeyaasha nugul ee ku nool dhismooyinka sare iyo kuwa khatarta sare leh. Laga bilaabo 1da bisha Afaraad, mas'uuliyadaha wasaaradeed ee hawlaha dabdemiska waxay ka guuri doonaan Home Office una guuri doonaan Waaxdayda, iyadoo la raacayo talooyinka weydiinta ee ah inaan keeno mas'uuliyadda badbaadada dabka waax keliya.

Dadka iyo ammaankooda ayaa hor iyo udub dhexaad u ah jawaabta weydiintayada, laakiin waxaa weli jirta xaqiiqo dhab ah oo cabsi leh: dadka dhintay, kuwa badbaaday iyo xubnaha bulshada Grenfell waxay weli sugayaan caddaaladda ay u baahan yihiin oo ay mudan yihiin. Waa in cadaaladda la sameeyaa. Baaritaanka bilayska Magaalo-madaxda ee socda ayaa ka mid ah kii ugu weynaa ee abid la sameeyo, Met-na waxa ay taageero buuxda ka haysataa dawladda. Bishii Sagaalad, Ra'iisul Wasaaruhu wuxuu si sax ah u

sheegay in masiibadani ay keenayso su'aalo ku saabsan waxa maanta ka dhigan caddaaladda bulshada ee Britain, iyo haddii codka dadka shaqeeya, kuwa naafada ah iyo kuwa midabka leh aan la iska indhatirin oo la diido. Waxa aan halkan ka sheegayaa in aynaan noqonayn dalkaas. Waxaynu noqon doonaa dal ay ku nool yihiin, nabad-gelyo, nabad-gelyo iyo xasillooni maskaxeed oo cid walba ka dhaxaysa oo aan ahayn dhawr qof oo keliya.

Casharradii weydiintu ma ahayn in la soo saaro masiibo. Waxaan ku sharfi doonaa xusuusta kuwa naftooda waayey annagoo ku keenayna isbeddel macno leh magacooda-isbeddel kaas oo nolosha u wanaajin doona qof kasta. Ma nihin wax dhalanteed ah oo ku saabsan miisaanka hawsha gacanta lagu hayo. Mas'uuliyadda in la gaarsiiyo isbedel waara waa mudnaanta hoggaaminta. Taas ma sameyn doonto dowlad kaligeed, laakiin waxaan codkeena iyo awoodayada gelin doonaa u adeegida qadiyadda ay bulshada Grenfell ay sii waday dagaalka ay ku jirto ku dhawaad sideed sano. Waxaan si wada jir ah u keeni doonaa isbadalka is bedelka ah ee ay dadka dalkani mudan yihiin. Aniga oo ixtiraamaya niyadda bulshada Grenfell iyo go'aanka ah in la ixtiraamo ayaan ku ammaanayaa bayaanka Aqalka.